

Magdalena Wojarska

Dla Węzła Warmińsko-Mazurskiego OŻK-SB

POZIOM ROZWOJU SPOŁECZNO-EKONOMICZNEGO A AKTYWNOŚĆ KULTURALNA W GMINACH
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO (SPOSTRZEŻENIA Z ANALIZY DANYCH ZASTANYCH)

Olsztyn 2013

Spis treści

Wprowadzenie _____	3
Źródła informacji i dobór zmiennych diagnostycznych _____	4
Metody analityczne _____	11
Sytuacja społeczno-ekonomiczna a aktywność kulturalna – wyniki analiz	13
Podsumowanie _____	61
Bibliografia _____	62

Wprowadzenie

W ostatnich latach widoczne jest odchodzenie od postrzegania kultury jedynie przez pryzmat wartości autotelicznych na rzecz ujmowania jej w kategoriach użytecznych. Coraz częściej kultura zaczyna być postrzegana bowiem jako „dźwignia” rozwoju społecznego, począwszy od budowy kompetencji, poprzez tworzenie więzi lokalnych i wsparcia dla wykształcania się podmiotowej tożsamości, skończywszy na tworzeniu lub odtwarzaniu spójności społecznej¹. Znaczenie kultury dla rozwoju i jakości kapitału społecznego jest wielopoziomowe: z jednej strony, warunkuje ona zachowania i postawy, ustanawia kody i sposoby komunikowania oraz organizacji społeczeństwa; z drugiej zaś, stanowi zasób materialnych i niematerialnych dóbr, które są fundamentem tożsamości i środowiskiem kształtowania się stylów życia. Ważne elementy to również twórczość i szeroko rozumiana aktywność kulturalna. Potencjał kulturowy determinuje sposoby podejmowania decyzji, tworzy atmosferę otwartości i wzajemnego zaufania, a uruchomienie potencjału twórczości wpływa na rozwój społeczny i gospodarczy².

Samo pojęcie „kultura” jest niezwykle niejednoznaczne i na przestrzeni lat doczekało się kilkuset ujęć definicyjnych. Jak podaje Dariusz Waldziński³ formułowane definicje nie są dowolne i zawężając rozważania do tradycji europejskich, za Dominique Woltonem, wskazuje trzy sposoby interpretacji tego pojęcia, tj.:

- sposób francuski, w którym akcent jest położony na proces tworzenia kultury – mamy tu więc identyfikację kultury z dziedzictwem, tworzeniem, rozumieniem i wiedzą;
- niemiecki, który utożsamia kulturę z całością dzieł i wartości, przedstawień i symboli, dziedzictwem i pamięcią, jakie są udziałem wspólnoty, w jakimś konkretnym momencie historycznym;

¹ Stanisław Szultka, Piotr Zbieranek, Nowy wymiar kultury, (w:) *Kultura – Polityka – Rozwój. O kulturze jako „dźwigni” rozwoju społecznego polskich metropolii i regionów*, Gdańsk: Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, ss. 7-13, 2012.

² *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*. <http://strategia2025.warmia.mazury.pl/artykuly/72/strategia-2025.html> (dostęp 22.12.2013).

³ Dariusz Waldziński, *Polityka regionalna w Polsce w procesie przemian kulturowo-cywilizacyjnych: zarys problemu*, Olsztyn: Wydawnictwo UWM, 2005.

- sposób anglosaski, który można nazwać antropologicznym, gdyż kładzie nacisk na style zachowań, praktyki życia codziennego, obrazy i mity.

Równie niejednoznacznym pojęciem jest „uczestnictwo w kulturze”. Zdaniem Andrzeja Tyszki jest ono treściowo, aksjologicznie i informacyjnie bogatsze i daleko wykracza poza te formy, które organizują radio, gazeta, książka, film czy spektakl teatralny, program telewizyjny lub wycieczka do muzeum. Przyswojeniu i przetworzeniu podlega także zasób tych treści kulturowych, których nie uwzględniają teorie kultury masowej⁴. Z kolei, Barbara Fatyga twierdzi, że jest to „proces włączania i wyłączania się jednostek i grup, przedmiotów, idei, zachowań oraz ich konfiguracji w konkretne sytuacje (codzienne i odświętne) uregulowane kulturowo. Uczestnictwo jest możliwe dzięki ludzkim zachowaniom – zawsze więc ma *ex definitione* charakter aktywny”⁵.

W ramach niniejszego opracowania kultura traktowana jest jako „wszystko to w czym człowiek się doskonali i rozwija wielorakie uzdolnienia swego <ducha> oraz ciała; stara się drogą poznania i pracy poddać sam świat swej władzy; czyni *bardziej ludzkim* życie społeczne w rodzinie i w całej społeczności (...) przez postęp obyczajów i instytucji; wreszcie w dziełach swoich w ciągu wieków wyraża, przekazuje i zachowuje wielkie doświadczenia duchowe i dążenia po to, aby służyły one postępowi wielu, a nawet całej ludzkości”⁶. Podejście takie bliskie jest koncepcji żywej kultury, która oznacza „wielowymiarowe środowisko życia jednostek i grup społecznych oraz funkcjonowania instytucji społecznych, w którym zachodzą dynamiczne procesy, rozwijają się praktyki kulturowe, powstają mniej lub bardziej trwałe rezultaty (materialne i niematerialne wytwory) praktyk. Zarówno jednostki, grupy, instytucje, procesy, praktyki, jak i ich wytwory charakteryzują się zróżnicowanym, najczęściej wielowarstwowym i zmiennym nacechowaniem aksjologicznym oraz zróżnicowanymi, zmiennymi i wielowarstwowymi, najczęściej polisemicznymi, znaczeniami”⁷. Przyjęcie tak szerokiego zakresu

⁴ Barbara Fatyga. <http://ozkultura.pl/wpisy/297> (dostęp 2.08.2014) za: Andrzej Tyszka, *Uczestnictwo w kulturze. O różnorodności stylów życia*, Warszawa: PWN, 1971.

⁵ Barbara Fatyga. *Definicja autorska pojęcia dla OŻK-SB*. <http://ozkultura.pl/wpisy/297> (dostęp 2.08.2014).

⁶ Wojciech Świątkiewicz, „Kultura a rozwój społeczny”, <https://www.google.pl/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=wojciech%20%C5%9Bwi%C4%85tkiewicz%2C%20kultura%20a%20rozw%C3%B3j%20spo%C5%82eczny> (dostęp 22.12.2013).

⁷ Barbara Fatyga, *Definicja autorska pojęcia dla OŻK-SB*. <http://ozkultura.pl/wpisy/86> (dostęp 2.08.2014).

znaczeniowego pojęcia „kultura”, jak również powiązanie go z procesami rozwoju społeczno-ekonomicznego umożliwiło sformułowanie celu badania, dobór źródeł informacji oraz wskazanie metod analitycznych.

Celem mojego badania była próba identyfikacji zależności występujących pomiędzy sytuacją społeczno-ekonomiczną gminy a aktywnością kulturalną mającą miejsce na jej obszarze. Osiągnięcie celu głównego uzależnione zostało od realizacji celów cząstkowych, do których zaliczyłam:

- operacjonalizację pojęć „sytuacja społeczno-ekonomiczna” i „aktywność kulturalna” (opisanie pojęć odpowiednimi wskaźnikami);
- określenie poziomu rozwoju gmin województwa warmińsko-mazurskiego⁸ i stopnia ich aktywności kulturalnej;
- wyznaczenie grup gmin podobnych do siebie pod względem sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz aktywności kulturalnej;
- konfrontację wyników badań ze strategicznymi kierunkami rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego.

Źródła informacji i dobór zmiennych diagnostycznych

Dane do analizy pochodzą z dwóch źródeł, tj. Banku Danych Lokalnych GUS oraz bazy Moja Polis (dostęp do informacji możliwy jest przez stronę BDL GUS⁹, a także www.ozkultura.pl oraz www.mojapolis.pl). Na potrzeby portalu wiedzy o kulturze Obserwatorium Żywej Kultury – Sieć Badawcza oraz współpracującego z nim zespołu prowadzącego repozytorium Moja Polis ogólnopolską bazę danych statystycznych o kulturze opracowuje co roku Ludwika Malarska¹⁰. Przegląd wskaźników dostępnych we wspomnianych bazach danych umożliwił zbudowanie wyjściowego zestawu zmiennych diagnostycznych zarówno w obszarze „sytuacji społeczno-ekonomicznej”, jak i w obszarze „aktywności kulturalnej”. Sytuacja społeczno-ekonomiczna gminy scharakteryzowana została dzięki 45 wskaźnikom zgrupowanym w siedmiu obszarach, takich jak.: ludność, rynek pracy, infrastruktura, podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe, finanse publiczne, edukacja oraz pomoc społeczna (tabela 1).

⁸ Zakres przestrzenny badań ograniczyłam do 114 gmin woj. warmińsko-mazurskiego. Poza zakresem analizy znalazły się dwa najbardziej rozwinięte miasta regionu, tj. Olsztyn i Elbląg, dla których odnotowano anormalnie poziomy obserwacji miar syntetycznych, co z kolei fałszowało wynik analizy zależności.

⁹ http://www.stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks

¹⁰ Dalej w opisie źródeł – LM.

TABELA 1. ZMIENNE OPISUJĄCE SYTUACJĘ SPOŁECZNO-EKONOMICZNĄ GMIN WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO (SSE)

x _i	Wyszczególnienie (SSE)	Aktualność danych
LUDNOŚĆ		
1	liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania – ogółem	2012
2	przyrost naturalny na 1000 osób	2012
3	saldo migracji wewnętrznych	2012
4	saldo migracji zagranicznych	2012
5	gęstość zaludnienia	2012
6	liczba kobiet w przeliczeniu na 100 mężczyzn	2012
7	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	2012
RYNEK PRACY		
8	udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym – ogółem	2012
9	udział pracujących w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	2012
INFRASTRUKTURA (techniczna i społeczna)		
10	nakłady inwestycyjne na mieszańca (w sektorze publicznym)	2012
11	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę	2012
12	korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności	2012
13	korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności	2012
14	korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	2012
15	ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby mieszkańców	2012
16	liczba miejsc w przedszkolach w przeliczeniu na liczbę dzieci w wieku 3-6 lat	2012
17	średnia liczba uczniów w gimnazjum	2012
18	średnia liczba uczniów w szkole podstawowej	2012
19	uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (szkoły podstawowe)	2012
20	uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (gimnazja)	2012
21	udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu (szkoły podstawowe)	2012
22	udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu (gimnazja)	2012
x _i	wyszczególnienie (SSE)	Aktualność danych
PODMIOTY GOSPODARCZE I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE		
23	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	2012
24	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	2012
25	liczba mikroprzedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	2012
26	liczba małych przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	2012
27	liczba średnich przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	2012
28	liczba dużych przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	2012
29	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	2012

X _i	Wyszczególnienie (SSE)	Aktualność danych
30	1% - liczba organizacji, które otrzymały środki z odpisów	2012
31	1% - suma środków przekazanych z odpisów organizacjom na danym terenie	2012
FINANSE PUBLICZNE		
32	dochody własne gmin na mieszkańca	2012
33	fundusze unijne na mieszkańca	2012
34	wydatki budżetów gminnych na kulturę fizyczną i sport na mieszkańca	2012
35	wydatki budżetów gminnych na oświatę i wychowanie (dział 801) na mieszkańca	2012
36	wydatki budżetów gminnych na ochronę zdrowia (dział 851) na mieszkańca	2012
37	wydatki budżetów gminnych na pomoc i politykę społeczną (dział 852 i 853) na mieszkańca	2012
38	wydatki budżetów gmin na mieszkańca	2012
EDUKACJA		
39	odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	2012
40	współczynnik skolaryzacji netto – gimnazja	2012
41	współczynnik skolaryzacji netto – szkoły podstawowe	2012
42	średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego - część humanistyczna	2012
43	średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego - część matematyczno-przyrodnicza	2012
44	średnie wyniki ze sprawdzianu klas VI	2012
POMOC SPOŁECZNA		
45	udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	2011
46	placówki stacjonarnej pomocy społecznej – liczba miejsc na 1000 mieszkańców	2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS przetworzonych dla OŻK-SB i Mojej Polis.

Z kolei aktywność kulturalna rozpatrywana była w sześciu wymiarach skonceptualizowanych przez OŻK-SB (tj.: finanse kultury, infrastruktura, uczestnicy, kadry, praktyki oraz wydarzenia i działania kulturalne), a do jej opisu wytypowałam 62 zmienne (tab. 2).

TABELA 2. ZMIENNE OPISUJĄCE AKTYWNOŚĆ KULTURALNĄ GMIN WOJ. WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO (AK)

y _i	wyszczególnienie (AK)	aktualność danych
FINANSE KULTURY		
1	dofinansowanie zakupów i ochrony dzieł sztuki ze środków MKiDN (programy Ministra), w zł ogółem	2009
2	zakup nowości bibliotecznych ze środków MKiDN (programy Ministra), w zł ogółem	2009
3	dofinansowanie kultury ze środków MKiDN (programy Ministra), w zł ogółem (bez zakupu nowości wydawniczych)	2009
4	dofinansowanie rozwoju infrastruktury kultury ze środków MKiDN (programy Ministra), w zł ogółem	2009

y _i	wyszczególnienie (AK)	aktualność danych
5	wydatki na kulturę z budżetów gmin i miast na prawach powiatu na mieszkańca	2012
6	dofinansowanie wydarzeń kulturalnych ze środków MKiDN (programy Ministra), w zł ogółem	2009
INFRASTRUKTURA KULTURY		
7	liczba oddziałów muzealnych na 1000 ludności	2012
8	liczba bibliotek i fili na 1000 ludności	2012
9	księgozbiory bibliotek, w liczbach woluminów na 1000 ludności	2012
10	galerie i salony sztuki - liczba obiektów na 1000 ludności	2012
11	teatry - liczba jednostek na 1000 ludności	2012
12	domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice - liczba placówek na 1000 ludności	2012
13	krajobraz - pomniki przyrody, w liczbach na km ²	2012
14	kina stałe - miejsca na widowni na 1000 ludności	2012
15	muzea i ich oddziały - liczba obiektów na 1000 ludności	2012
16	instytucje muzyczne - liczba jednostek na 1000 ludności	2012
UCZESTNICY KULTURY		
17	domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice - członkowie dyskusyjnych klubów filmowych na 1000 ludności	2009
18	liczba członków zespołów artystycznych na 1000 mieszkańców	2012
19	liczba członków kół (klubów) na 1000 mieszkańców	2012
20	czytelnicy zarejestrowani korzystający z bibliotek na 1000 ludności	2012
PRAKTYKI KULTURALNE		
21	galerie i salony sztuki - frekwencja na wystawach w przeliczeniu na obiekt	2012
22	wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	2012
23	kina stałe - frekwencja w kinach na 1000 ludności	2012
24	muzea i ich oddziały - frekwencja odwiedzin w przeliczeniu na obiekt	2012
25	domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice - frekwencja na imprezach w przeliczeniu na obiekt	2012
26	instytucje muzyczne - frekwencja na koncertach w sali stałej w przeliczeniu na obiekt	2012
27	teatry - frekwencja na przedstawieniach w sali stałej w przeliczeniu na obiekt	2012
UCZESTNICY KULTURY – KADRY		
28	twórcy ludowi aktywni, zarejestrowani w bazie STL na 1000 ludności	2012
29	biblioteki - pracownicy bibliotek i filii na 1000 ludności	2012
WYDARZENIA I DZIAŁANIA KULTURALNE		
30	galerie i salony sztuki - wystawy w kraju, w liczbach ogółem	2012
31	teatry - przedstawienia w sali stałej, w liczbach ogółem	2012
32	galerie i salony sztuki - ekspozycje w kraju, w liczbach ogółem	2012
33	domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice - imprezy: dyskoteki, w liczbach ogółem	2012

y _i	wyszczególnienie (AK)	aktualność danych
34	domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice - imprezy zorganizowane przez palcówki, w liczbach ogółem	2012
35	indeks kultury niezależnej ze stron internetowych Jednostek Samorządu Terytorialnego	2010
36	indeks kultury oficjalnej ze stron internetowych Jednostek Samorządu Terytorialnego	2010
37	tradycyjna kultura popularna na domenach JST	2010
38	galerie i salony sztuki - wystawy polskie w kraju, w liczbach ogółem	2012
39	domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice - imprezy: imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne, w liczbach ogółem	2012
40	kultura popularno-masowa na domenach JST	2010
41	galerie i salony sztuki - wystawy międzynarodowe w Polsce, w liczbach ogółem	2012
42	muzea i ich oddziały - imprezy oświatowe: seanse filmowe, w liczbach ogółem	2012
43	muzea i ich oddziały - imprezy oświatowe: lekcje muzealne, w liczbach ogółem	2012
44	muzea i ich oddziały - imprezy oświatowe zorganizowane przez placówki, w liczbach ogółem	2012
45	kultura polityczna na domenach JST	2010
46	galerie i salony sztuki - wystawy zagraniczne w Polsce, w liczbach ogółem	2012
47	kultura zarządzania na domenach JST	2010
48	muzea i ich oddziały - imprezy oświatowe: imprezy plenerowe, w liczbach ogółem	2012
49	kultura religijna na domenach JST	2010
50	muzea i ich oddziały - imprezy oświatowe: sesje, seminaria naukowe, sympozja, w liczbach ogółem	2012
51	muzea i ich oddziały - imprezy oświatowe: odczyty, prelekcje, spotkania, w liczbach ogółem	2012
52	muzea i ich oddziały - imprezy oświatowe: konkursy, w liczbach ogółem	2012
53	instytucje muzyczne - koncerty w sali stałej, w liczbach ogółem	2012
54	muzea i ich oddziały - imprezy oświatowe: warsztaty, w liczbach ogółem	2012
55	kultura sportowa na domenach JST	2010
56	kina stałe - seanse, w liczbach ogółem	2012
57	muzea i ich oddziały - imprezy oświatowe: koncerty, w liczbach ogółem	2012
58	galerie i salony sztuki - wystawy polskie za granicą, w liczbach ogółem	2012
59	edukacja kulturalna na domenach JST	2010
60	kultura ludyczna na domenach JST	2010
61	kultura wysoka na domenach JST	2010
62	metakultura na domenach JST	2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

W literaturze spotkać się można z opinią¹¹, że zbyt liczny zbiór zmiennych diagnostycznych często utrudnia, a niekiedy wręcz uniemożliwia klasyfikację badanych obiektów wielocechowych. Zatem zaproponowany wstępnie zbiór wskaźników poddany został selekcji ze względu na kryteria wartości informacyjnej zmiennych (w oparciu o wartości współczynników zmienności i korelacji). W pierwszej kolejności dla każdego ze 108 wskaźników wyznaczony został współczynnik zmienności, wg wzoru:

$$w_j = \frac{S_j}{\bar{x}_j} \quad \text{gdzie: } S_j - \text{odchylenie standardowe; } \bar{x}_j - \text{średnia.}$$

Zgodnie z podanym wzorem, wszystkie wskaźniki, w przypadku których w_j przyjmował wartość niższą od arbitralnie przyjętego 10% zostały wyłączone z dalszych analiz. Wynika to z faktu, że nisko zróżnicowana cecha przedstawia niewielką wartość informacyjną¹². Ze zbioru cech opisujących sytuację społeczno-ekonomiczną gminy wyeliminowanych zostało pięć wskaźników, tj.:

x_6 – liczba kobiet w przeliczeniu na 100 mężczyzn;

x_{20} – udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu (szkoły podstawowe);

x_{41} – średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego – część humanistyczna;

x_{42} – średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego – część matematyczno-przyrodnicza;

x_{43} – średnie wyniki ze sprawdzianu klas VI.

W zbiorze zmiennych charakteryzujących aktywność kulturalną żaden wskaźnik nie odznaczał się małą zmiennością, ale zaistniała konieczność wyeliminowania 14 wskaźników, z uwagi na to, że ich realizacje we wszystkich badanych gminach wynosiły 0,0. Były to:

y_{10} – galerie i salony sztuki – liczba obiektów na 1000 ludności;

y_{11} – teatry – liczba jednostek na 1000 ludności;

¹¹ m.in. por.: Aleksander Zeliaś, Dobór zmiennych diagnostycznych, (w:) *Taksonomiczna analiza przestrzennego zróżnicowania poziomu życia w Polsce w ujęciu dynamicznym*, Kraków: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, 2000.

¹² Konrad Dudzik, Jakub Głowacki, Wpływ funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności na rozwój regionów w Polsce, (w:) „Zarządzanie Publiczne”, nr 1(1), 2010.

- y₁₆ – instytucje muzyczne – liczba jednostek na 1000 ludności;*
y₂₁ – galerie i salony sztuki – frekwencja na wystawach;
y₂₆ – instytucje muzyczne – frekwencja na koncertach w sali stałej ogółem;
y₂₇ – teatry – frekwencja na przedstawieniach w sali stałej ogółem;
y₃₀ – galerie i salony sztuki – wystawy w kraju, w liczbach ogółem;
y₃₁ – teatry – przedstawienia w sali stałej, w liczbach ogółem;
y₃₂ – galerie i salony sztuki – ekspozycje w kraju, w liczbach ogółem;
y₃₈ – galerie i salony sztuki – wystawy polskie w kraju, w liczbach ogółem;
y₄₁ – galerie i salony sztuki – wystawy międzynarodowe w Polsce, w liczbach ogółem;
y₄₆ – galerie i salony sztuki – wystawy zagraniczne w Polsce, w liczbach ogółem;
y₅₃ – instytucje muzyczne – koncerty w sali stałej, w liczbach ogółem;
y₅₈ – galerie i salony sztuki – wystawy polskie za granicą, w liczbach ogółem.

Kolejnym krokiem procedury doboru cech była ocena stopnia ich powiązania, co podyktowane zostało podstawowymi właściwościami zmiennych, które powinny być słabo skorelowane między sobą i mocno skorelowane z pozostałymi cechami nie wybranymi jako diagnostyczne¹³. Ocena ta została dokonana w oparciu o wartości współczynników korelacji z wykorzystaniem tzw. *metody parametrycznej*¹⁴. W wyniku przeprowadzonej analizy ze zbioru SSE (sytuacja społeczno-ekonomiczna) wyłączone zostały następujące wskaźniki:

- x₁ – liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania – ogółem;*
x₅ – gęstość zaludnienia;

¹³ Edward Nowak, *Metody taksonomiczne w klasyfikacji obiektów społeczno-gospodarczych*, Warszawa: PWE, 1990.

¹⁴ Andrzej Młodak, *Analiza taksonomiczna w statystyce regionalnej*, Warszawa: Difin, 2006.

x₁₂ – korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności;

x₁₈ – uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (szkoły podstawowe);

x₂₂ – podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności;

x₂₃ – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym;

x₂₅ – liczba małych przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym;

x₂₆ – liczba średnich przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym;

x₃₀ – 1% - suma środków przekazanych z odpisów organizacjom na danym terenie;

x₃₉ – współczynnik skolaryzacji netto – gimnazja.

Z kolei zbiór AK (aktywność kulturalna) zmniejszył się o 17 cech, tj.:

y₉ – księgozbiory bibliotek, w liczbach woluminów na mieszkańca;

y₁₂ – domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice – liczba placówek na 1000 ludności;

y₂₃ – kina stałe – frekwencja ogółem;

y₃₄ – domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice – imprezy zorganizowane przez placówki, w liczbach ogółem;

y₃₅ – indeks kultury niezależnej ze stron internetowych jednostek samorządu terytorialnego;

y₃₇ – tradycyjna kultura popularna na domenach JST;

y₄₀ – kultura popularno-masowa na domenach JST;

y₄₂ – muzea i ich oddziały – imprezy oświatowe: seanse filmowe, w liczbach ogółem;

y₄₃ – muzea i ich oddziały – imprezy oświatowe: lekcje muzealne, w liczbach ogółem;

y₄₈ – muzea i ich oddziały – imprezy oświatowe: imprezy plenerowe, w liczbach ogółem;

y₄₉ – kultura religijna na domenach JST;

y₅₁ – muzea i ich oddziały – imprezy oświatowe: odczyty, prelekcje, spotkania, w liczbach ogółem;

y_{52} – muzea i ich oddziały – imprezy oświatowe: konkursy, w liczbach ogółem;

y_{55} – kultura sportowa na domenach JST;

y_{59} – edukacja kulturalna na domenach JST;

y_{61} – kultura wysoka na domenach JST;

y_{62} – metakultura na domenach JST.

Ostateczny kształt zbioru cech poddanych dalszej analizie zawiera tabela 3 (30 zmiennych z zakresu sytuacji społeczno-ekonomicznej) i tabela 4 (31 zmiennych dotyczących aktywności kulturalnej).

TABELA 3. ZMIENNE OPISUJĄCE SYTUACJĘ SPOŁECZNO-EKONOMICZNĄ GMIN WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO (PO REDUKCJI)

x_i	wyszczególnienie	rodzaj zmiennej
LUDNOŚĆ		
2.	przyrost naturalny na 1000 osób	stymulanta
3.	saldo migracji wewnętrznych	stymulanta
4.	saldo migracji zagranicznych	stymulanta
7.	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	destymulanta
RYNEK PRACY		
8.	udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym – ogółem	destymulanta
9.	udział pracujących w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	stymulanta
INFRASTRUKTURA (techniczna i społeczna)		
10.	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę	stymulanta
11.	korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności	stymulanta
13.	korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	stymulanta
14.	ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby mieszkańców	stymulanta
15.	liczba miejsc w przedszkolach, punktach przedszkolnych i zespołach wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na liczbę dzieci w wieku 3-6 lat	stymulanta
16.	średnia liczba uczniów w gimnazjum	destymulanta
17.	średnia liczba uczniów w szkole podstawowej	destymulanta

Xi	wyszczególnienie	rodzaj zmiennej
19.	uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (gimnazja)	destymulanta
21.	udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu (gimnazja)	stymulanta
PODMIOTY GOSPODARCZE I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE		
24.	liczba mikroprzedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	stymulanta
27.	liczba dużych przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	stymulanta
28.	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	stymulanta
29.	1% - liczba organizacji, które otrzymały środki z odpisów	stymulanta
FINANSE PUBLICZNE		
31.	dochody własne gmin na mieszkańca	stymulanta
32.	wartość projektów UE na mieszkańca	stymulanta
33.	wydatki budżetów gminnych na kulturę fizyczną i sport na mieszkańca	stymulanta
34.	wydatki budżetów gminnych na oświatę i wychowanie (dział 801) na mieszkańca	stymulanta
35.	wydatki budżetów gminnych na ochronę zdrowia (dział 851) na mieszkańca	stymulanta
36.	wydatki budżetów gminnych na pomoc i politykę społeczną (dział 852 i 853) na mieszkańca	stymulanta
37.	wydatki budżetów gmin na mieszkańca	stymulanta
EDUKACJA		
38.	odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	stymulanta
40.	współczynnik skolaryzacji netto – szkoły podstawowe	stymulanta
POMOC SPOŁECZNA		
44.	udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	destymulanta
45.	placówki stacjonarnej pomocy społecznej – liczba miejsc na 1000 mieszkańców	stymulanta

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez zespół Mojej Polis.

TABELA 4. ZMIENNE OPISUJĄCE AKTYWNOŚĆ KULTURALNĄ GMIN WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO (PO REDUKCJI)

y _i	wyszczególnienie	uwagi
FINANSE KULTURY		
1.	dofinansowanie zakupów i ochrony dzieł sztuki ze środków MKiDN (programy Ministra), w zł ogółem	stymulanta
2.	zakup nowości bibliotecznych ze środków MKiDN (programy Ministra), w zł ogółem	stymulanta
3.	dofinansowanie kultury ze środków MKiDN (programy Ministra), w zł ogółem (bez zakupu nowości wydawniczych)	stymulanta
4.	dofinansowanie rozwoju infrastruktury kultury ze środków MKiDN (programy Ministra), w zł ogółem	stymulanta
5.	wydatki na kulturę z budżetów gmin i miast na prawach powiatu na mieszkańca	stymulanta
6.	dofinansowanie wydarzeń kulturalnych ze środków MKiDN (programy Ministra), w zł ogółem	stymulanta
INFRASTRUKTURA KULTURY		
7.	liczba oddziałów muzealnych na 1000 ludności	stymulanta
8.	liczba bibliotek i filii na 1000 ludności	stymulanta
13.	krajobraz - pomniki przyrody, w liczbach na km ²	stymulanta
14.	kina stałe - miejsca na widowni na 1000 ludności	stymulanta
15.	muzea i ich oddziały - liczba obiektów na 1000 ludności	stymulanta
UCZESTNICY KULTURY		
17.	domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice - członkowie dyskusyjnych klubów filmowych na 1000 ludności	stymulanta
18.	liczba członków zespołów artystycznych na 1000 mieszkańców	stymulanta
19.	liczba członków kół (klubów) na 1000 mieszkańców	stymulanta
20.	czytelnicy zarejestrowani korzystający z bibliotek na 1000 ludności	stymulanta
PRAKTYKI KULTURALNE		
22.	wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	stymulanta
24.	muzea i ich oddziały - frekwencja odwiedzin ogółem	stymulanta
25.	domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice - frekwencja na imprezach ogółem	stymulanta
UCZESTNICY KULTURY – KADRY		
28.	twórcy ludowi aktywni, zarejestrowani w bazie STL na 1000 ludności	stymulanta
29.	biblioteki - pracownicy bibliotek i filii na 1000 ludności	stymulanta
WYDARZENIA I DZIAŁANIA KULTURALNE		

y _i	wyszczególnienie	uwagi
33.	domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice - imprezy: dyskoteki, w liczbach ogółem	stymulanta
36.	indeks kultury oficjalnej ze stron internetowych Jednostek Samorządu Terytorialnego	stymulanta
39.	domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice - imprezy: imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne, w liczbach ogółem	stymulanta
44.	muzea i ich oddziały - imprezy oświatowe zorganizowane przez placówki, w liczbach ogółem	stymulanta
45.	kultura polityczna na domenach JST	stymulanta
47.	kultura zarządzania na domenach JST	stymulanta
50.	muzea i ich oddziały - imprezy oświatowe: sesje, seminaria naukowe, sympozja, w liczbach ogółem	stymulanta
54.	muzea i ich oddziały - imprezy oświatowe: warsztaty, w liczbach ogółem	stymulanta
56.	kina stałe - seanse, w liczbach ogółem	stymulanta
57.	muzea i ich oddziały - imprezy oświatowe: koncerty, w liczbach ogółem	stymulanta
60.	kultura ludyczna na domenach JST	stymulanta

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

Metody analityczne

Realizacja tematu badawczego ukierunkowanego na ustalenie związku pomiędzy sytuacją społeczno-ekonomiczną i aktywnością kulturalną na poziomie układów lokalnych województwa warmińsko-mazurskiego, oprócz określenia elementów macierzy obserwacji, wiązała się również z doбором odpowiednich metod analizy danych. W badaniach wykorzystane zostały trzy procedury, czyli:

- metoda odległości od wzorca – do oceny sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy i ustalenia poziomu aktywności kulturalnej;
- analiza korelacji – do określenia kierunku i siły związku pomiędzy sytuacją społeczno-ekonomiczną gminy, a zachodzącą na jej obszarze aktywnością kulturalną;
- klasyfikacja gmin z punktu widzenia ich sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz aktywności kulturalnej.

Zastąpienie licznego zbioru cech, charakteryzujących badane obiekty, jedną cechą (tzw. zmienną syntetyczną) stanowi zasadniczy problem analizy zjawisk społeczno-gospodarczych w wielowymiarowej przestrzeni zmiennych. Do wyznaczenia syntetycznego wskaźnika sytuacji społeczno-ekonomicznej (W_{SSE}) oraz aktywności kulturalnej (W_{AK}) zastosowana została technika wykorzystywana do wyznaczenia pozycji badanych obiektów (gmin) w przestrzeni cech $x_1, \dots, x_{114}$. Ocena stopnia rozwoju społeczno-gospodarczego i aktywności kulturalnej dokonana została na podstawie syntetycznego wskaźnika, którego konstrukcja opiera się na taksonomicznej metodzie wyboru wzorca rozwoju gospodarczego autorstwa Zdzisława Hellwiga¹⁵. Dalsze postępowanie badawcze wymagało przeprowadzenia następującej sekwencji kroków:

1. ustalenia elementów macierzy obserwacji (dane wyjściowe);
2. standaryzacji zmiennych wg wzoru:

$$Z_{ik} = \frac{x_{ik} - \bar{x}_k}{s_k} \quad \text{gdzie: } k = 1, 2, \dots, n; x_{ik} - \text{wartość } k\text{-tej zmiennej w } i\text{-tej jednostce};$$

$\bar{x}_k$ – średnia wartość k -tej zmiennej; s_k – odchylenie standardowe k -tej zmiennej;

¹⁵ Iwona Kulas-Klimaszewska, Ewa Wędrowska, *Dynamika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin woj. warmińsko-mazurskiego*, (w:) Wojciech Kosiedowski (red.), *Przedsiębiorczość i innowacyjność jako czynniki rozwoju regionalnego i lokalnego*, Włocławek: Lega Oficyna Wydawnicza Włocławskiego Towarzystwa Naukowego, 2002.

3. zamiany destymulant w stymulanty;
4. określenia współrzędnych punktu wzorcowego P_0 ;
5. wyznaczenia odległości (c_{i0}) każdej gminy od wzorca, korzystając ze wzoru Euklidesa:

$$c_{i0} = \left[\frac{1}{j} \sum_{j=1}^n (z_{ij} - z_{0j})^2 \right]^{\frac{1}{2}} \quad \text{gdzie: } z_{ij} - \text{współrzędne obiektu (punkt); } z_{0j} - \text{współrzędne wzorca; } j - \text{liczba zmiennych; } i - \text{liczba obiektów;}$$

6. obliczenia syntetycznego wskaźnika sytuacji społeczno-ekonomicznej (W_{SSE}) oraz aktywności kulturalnej (W_{AK}) za pomocą wzoru:

$$D_i = 1 - \frac{c_{i0}}{c_0} \quad \text{gdzie: } W_{SSE} \text{ i } W_{AK} \text{ oznaczono jako } D_i; \quad c_0 = \bar{c}_0 + 2S_0, \text{ przy czym: } \bar{c}_0 - \text{średnia wartość wyznaczonych odległości } c_{i0}; S_0 - \text{odchylenie standardowe odległości } c_{i0}.$$

Syntetyczne ujęcie wskaźnika D_i (czyli odpowiednio W_{SSE} i W_{AK}) daje możliwość traktowania go jako miary poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz aktywności kulturalnej w badanych gminach¹⁶. Podczas analizy tempa rozwoju zjawiska na podstawie takich miar trzeba jednak pamiętać, że wyrażają one jedynie wzajemne relacje rozpatrywanych jednostek w czasie. Tempo ich wzrostu nie wyraża bezpośredniego tempa rzeczywistego rozwoju danej gminy lecz tylko tempo zmian jej położenia względem innych. Miara D_i dla poszczególnych obszarów przyjmuje wartości z przedziału $<0, 1>$ – jednostka jest tym bardziej rozwinięta im obliczony dla niej D_i jest bliższy 1 – jednak w przypadku bardzo szybko lub bardzo wolno rozwijających się obiektów wartości miary mogą wykraczać poza wskazany przedział¹⁷. Beata Bal-Domańska i Jolanta Wilk¹⁸ zaproponowały interpretację przedziałów wartości miary syntetycznej wg następującego układu:

- $<0,0; 0,2>$ sytuacja bardzo niekorzystna,

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Tadeusz Grabiński, Stanisław Wydymus, Aleksander Zeliaś, *Metody taksonomii numerycznej w modelowaniu zjawisk społeczno-gospodarczych*, Warszawa: PWN, 1989.

¹⁸ Beata Bal-Domańska, Jolanta Wilk, *Gospodarcze aspekty zrównoważonego rozwoju województw – wielowymiarowa analiza porównawcza*, (w:) „Przegląd Statystyczny”, z. 3-4, 2011.

- (0,2; 0,4> sytuacja niekorzystna,
- (0,4; 0,6> sytuacja umiarkowana,
- (0,6; 0,8> sytuacja korzystna,
- (0,8; 1,0> sytuacja bardzo korzystna.

Do oceny siły i kierunku związku pomiędzy wskaźnikami syntetycznymi oraz zmiennymi cząstkowymi wykorzystana została korelacja r-Pearsona, którą można potraktować jako średni iloczyn wystandaryzowanych par wartości¹⁹. Współczynnik ten stosowany jest w przypadku pomiaru zależności pomiędzy cechami opisywanymi przez dane przedziałowe lub ilorazowe i przyjmuje wartości z przedziału [-1; 1] (przy czym jego znak informuje o kierunku zależności, a wartość liczbowa o jej sile). Miara ta jest symetryczna, co oznacza, że jej wartość informuje o sile i kierunku zależności cechy X od Y oraz Y od X²⁰. Michał Ścibor-Rylski²¹ zaproponował by wartość współczynnika mieszczącą się w przedziale |0-0,3| interpretować jako brak korelacji lub bardzo słabą korelację, |0,3-0,5| - jako umiarkowaną korelację, |0,5-0,7| - jako silną korelację i |0,7-1,0| - jako bardzo silną korelację.

Ostatnia procedura (klasyfikacja) zastosowana została do wyodrębnienia grup gmin podobnych do siebie pod względem poziomu rozwoju i aktywności kulturalnej. Opierała się ona na podstawowych parametrach (charakterystykach opisowych) miar syntetycznych W_{SSE} i W_{AK} , tj. średniej arytmetycznej i odchyleniu standardowym²². Na potrzeby niniejszych analiz, za Markiem Proniewskim²³, zaproponowany został podział zbioru 114 gmin woj. warmińsko-mazurskiego na cztery grupy, tj.:

¹⁹ Michał Ścibor-Rylski, Miary związku pomiędzy zmiennymi – współczynnik korelacji, (w:) Sylwia Bedyńska, Aneta Brzezicka (red.), *Statystyczny drogowskaz. Praktyczny poradnik analizy danych w naukach społecznych na przykładach z psychologii*, Warszawa: Wydawnictwo SWPS Academica, 2007.

²⁰ Małgorzata Rószkiewicz, *Metody ilościowe w badaniach marketingowych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2002.

²¹ Michał Ścibor-Rylski, Miary związku pomiędzy zmiennymi – współczynnik korelacji, (w:) Sylwia Bedyńska, Aneta Brzezicka (red.), *Statystyczny drogowskaz...*, op. cit.

²² Stanisław Wanat, Ustalenie grup województw o podobnym poziomie życia ludności, (w:) *Taksonomiczna analiza przestrzennego zróżnicowania poziomu życia w Polsce w ujęciu dynamicznym*, Kraków: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, 2000.

- grupa I (wartość wskaźnika nietypowo wysoka): $x_i \in <\bar{x}+S_x; \max\{x_i\}>$;
- grupa II (wartość wskaźnika typowa, wyższa od średniej): $x_i \in <\bar{x}; \bar{x}+S_x>$;
- grupa III (wartość wskaźnika typowa, niższa od średniej): $x_i \in <\bar{x}-S_x; \bar{x}>$;
- grupa IV (wartość wskaźnika nietypowo niska): $x_i \in <\min\{x_i\}; \bar{x}-S_x>$.

Sytuacja społeczno-ekonomiczna a aktywność kulturalna – wyniki analiz

Dzięki wykorzystaniu taksonomicznej metody wyboru wzorca rozwoju gospodarczego Hellwiga w odniesieniu do 30 zmiennych opisujących sytuację społeczno-ekonomiczną gmin województwa warmińsko-mazurskiego i 31 wskaźników odnoszących się do występujących na ich obszarze aktywności kulturalnych możliwe stało się uporządkowanie 114-elementowego zbioru zróżnicowanych gmin w porządku malejącym (tab. 5).

Ogólnie sytuację panującą w gminach Warmii i Mazur ocenić należy jako bardzo niekorzystną. Większość gmin – 111 ze 114 – znalazła się w najniższym przedziale rozwojowym z wartością miary mieszczącą się w zakresie $<0,0; 0,2>$. Jedynie trzy samorządy, tj. **gmina Olsztynek, miasto Ełk i gmina Stawiguda**, przekroczyły graniczną wartość 0,2. Podobnie rzecz się miała w odniesieniu do zestawienia przygotowanego na bazie wskaźników aktywności kulturalnej – jednak w tym przypadku **żadna analizowana gmina** nie uzyskała miary $D_i(W_{AK})$ powyżej 0,2.

²³ Marek Proniewski, Innowacyjność a rozwój regionalny Unii Europejskiej, (w:) Barbara Polszakiewicz, Jerzy Boehlke (red.) „*Ekonomia i Prawo*”, Tom XII, nr 3/2013, ss. 441-462, 2013. *Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020* (projekt) (http://www.warmia.mazury.pl/images/Departamenty/Departament_Polityki_Regionalnej/konsultacjeRPO2014_2020/RPO_WiM_2020_24.01.2014r.pdf)

TABELA 5. HIERARCHIZACJA LINIOWA GMIN WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO (Z PUNKTU WIDZENIA ICH SYTUACJI SPOŁECZNO-EKONOMICZNEJ ORAZ AKTYWNOŚCI KULTURALNEJ PANUJĄCEJ NA ICH OBSZARZE)

l.p.	sytuacja społeczno-ekonomiczna		l.p.	aktywność kulturalna	
	jednostka terytorialna	W_{SSE}		jednostka terytorialna	W_{AK}
1	Olsztynek (3)	0,2460	1	Kętrzyn (1)	0,1777
2	Ełk (1)	0,2127	2	Węgorzewo (3)	0,1321
3	Stawiguda (2)	0,2011	3	Orzysz (3)	0,1250
4	Olecko (3)	0,1943	4	Olsztynek (3)	0,1241
5	Mikołajki (3)	0,1937	5	Elbląg (2)	0,1158
6	Mrągowo (1)	0,1911	6	Szczytno (1)	0,1145
7	Gietrzwałd (2)	0,1865	7	Frombork (3)	0,1120
8	Elbląg (2)	0,1860	8	Piecki (2)	0,1095
9	Jonkowo (2)	0,1783	9	Mrągowo (1)	0,1094
10	Jedwabno (2)	0,1753	10	Morąg (3)	0,1046
11	Giżycko (1)	0,1727	11	Iława (1)	0,1042
12	Dywity (2)	0,1724	12	Lidzbark Warmiński (1)	0,1039
13	Frombork (3)	0,1711	13	Reszel (3)	0,1015
14	Iława (1)	0,1686	14	Giżycko (2)	0,0998
15	Ełk (2)	0,1594	15	Pisz (3)	0,0892
16	Tolkmicko (3)	0,1574	16	Pasłęk (3)	0,0828
17	Węgorzewo (3)	0,1513	17	Nowe Miasto Lubawskie (1)	0,0778
18	Giżycko (2)	0,1488	18	Giżycko (1)	0,0772
19	Górowo Iławeckie (1)	0,1402	19	Działdowo (1)	0,0761
20	Dąbrówno (2)	0,1384	20	Tolkmicko (3)	0,0751
21	Łukta (2)	0,1349	21	Ryn (3)	0,0717
22	Gołdap (3)	0,1337	22	Ełk (1)	0,0710
23	Małdyty (2)	0,1302	23	Górowo Iławeckie (1)	0,0706
24	Lubawa (1)	0,1281	24	Kowale Oleckie (2)	0,0681
25	Purda (2)	0,1267	25	Jeziorany (3)	0,0672
26	Nowe Miasto Lubawskie (2)	0,1256	26	Działdowo (2)	0,0662
27	Lidzbark Warmiński (1)	0,1254	27	Ruciane-Nida (3)	0,0642
28	Ostróda (1)	0,1250	28	Pozezdrze (2)	0,0639
29	Dobre Miasto (3)	0,1239	29	Wydminy (2)	0,0636
30	Pasym (3)	0,1235	30	Barczewo (3)	0,0630
31	Miłomłyn (3)	0,1224	31	Mikołajki (3)	0,0621

l.p.	sytuacja społeczno-ekonomiczna		l.p.	aktywność kulturalna	
	jednostka terytorialna	W_{SSE}		jednostka terytorialna	W_{AK}
32	Nowe Miasto Lubawskie (1)	0,1221	32	Iłowo-Osada (2)	0,0618
33	Nidzica (3)	0,1220	33	Kruklanki (2)	0,0613
34	Barczewo (3)	0,1210	34	Pieniężno (3)	0,0597
35	Jeziorany (3)	0,1203	35	Susz (3)	0,0593
36	Ostróda (2)	0,1176	36	Dobre Miasto (3)	0,0591
37	Płoskinia (2)	0,1165	37	Grunwald (2)	0,0590
38	Kruklanki (2)	0,1156	38	Gołdap (3)	0,0585
39	Pisz (3)	0,1141	39	Braniewo (1)	0,0572
40	Milejewo (2)	0,1130	40	Ostróda (2)	0,0562
41	Iława (2)	0,1122	41	Budry (2)	0,0556
42	Kętrzyn (1)	0,1103	42	Sorkwity (2)	0,0552
43	Grodziczno (2)	0,1095	43	Stawiguda (2)	0,0550
44	Srokowo (2)	0,1064	44	Jedwabno (2)	0,0549
45	Świątki (2)	0,1046	45	Srokowo (2)	0,0538
46	Iłowo-Osada (2)	0,1019	46	Banie Mazurskie (2)	0,0534
47	Działdowo (1)	0,1006	47	Gietrzwałd (2)	0,0529
48	Bartoszyce (1)	0,1000	48	Purda (2)	0,0527
49	Miłki (2)	0,0980	49	Zalewo (3)	0,0514
50	Biskupiec (3)	0,0980	50	Bartoszyce (1)	0,0508
51	Ryn (3)	0,0970	51	Orneta (3)	0,0500
52	Mrągowo (2)	0,0964	52	Janowo (2)	0,0497
53	Bisztynek (3)	0,0958	53	Biskupiec (2)	0,0491
54	Szczytno (2)	0,0956	54	Łukta (2)	0,0489
55	Świątajno (2) (pow. szczycieński)	0,0950	55	Korsze (3)	0,0483
56	Ruciane-Nida (3)	0,0915	56	Bisztynek (3)	0,0483
57	Pastęk (3)	0,0911	57	Olecko (3)	0,0475
58	Dźwierzuty (2)	0,0906	58	Młynary (3)	0,0468
59	Piecki (2)	0,0902	59	Lelkowo (2)	0,0468
60	Orzysz (3)	0,0901	60	Lubawa (1)	0,0458
61	Młynary (3)	0,0901	61	Świątajno (2) (pow. szczycieński)	0,0452
62	Lidzbark (3)	0,0879	62	Nidzica (3)	0,0444
63	Morąg (3)	0,0879	63	Lidzbark (3)	0,0444
64	Janowiec Kościelny (2)	0,0869	64	Szczytno (2)	0,0443
65	Kisielice (3)	0,0860	65	Rozogi (2)	0,0442

l.p.	sytuacja społeczno-ekonomiczna		l.p.	aktywność kulturalna	
	jednostka terytorialna	W_{SSE}		jednostka terytorialna	W_{AK}
66	Sorkwity (2)	0,0829	66	Barciany (2)	0,0442
67	Kurzętnik (2)	0,0823	67	Wieliczki (2)	0,0439
68	Kowale Oleckie (2)	0,0808	68	Ostróda (1)	0,0424
69	Orneta (3)	0,0788	69	Nowe Miasto Lubawskie (2)	0,0422
70	Stare Juchy (2)	0,0777	70	Płońnica (2)	0,0421
71	Pieniężno (3)	0,0760	71	Rychliki (2)	0,0420
72	Wilczęta (2)	0,0758	72	Miłki (2)	0,0415
73	Rybno (2)	0,0746	73	Kozłowo (2)	0,0414
74	Wieliczki (2)	0,0734	74	Dźwierzuty (2)	0,0406
75	Braniewo (1)	0,0733	75	Dywity (2)	0,0405
76	Wydminy (2)	0,0723	76	Lubomino (2)	0,0404
77	Lubawa (2)	0,0722	77	Sępólno (3)	0,0402
78	Miłakowo (3)	0,0718	78	Biskupiec (3)	0,0402
79	Świątajno (2) (pow. olecki)	0,0715	79	Płoskinia (2)	0,0400
80	Zalewo (3)	0,0683	80	Markusy (2)	0,0397
81	Markusy (2)	0,0680	81	Wielbark (2)	0,0394
82	Lubomino (2)	0,0658	82	Stare Juchy (2)	0,0391
83	Płońnica (2)	0,0643	83	Jonkowo (2)	0,0385
84	Biskupiec (2)	0,0630	84	Lubawa (2)	0,0383
85	Wielbark (2)	0,0605	85	Prostki (2)	0,0382
86	Gronowo Elbląskie (2)	0,0601	86	Lidzbark Warmiński (2)	0,0382
87	Kolno (2)	0,0586	87	Biała Piska (3)	0,0381
88	Susz (3)	0,0574	88	Pasym (3)	0,0380
89	Kalinowo (2)	0,0564	89	Kisielice (3)	0,0377
90	Kiwity (2)	0,0560	90	Małdyty (2)	0,0365
91	Barciany (2)	0,0544	91	Miłakowo (3)	0,0363
92	Lidzbark Warmiński (2)	0,0541	92	Dąbrówno (2)	0,0362
93	Grunwald (2)	0,0536	93	Świątki (2)	0,0350
94	Szczytno (1)	0,0516	94	Kurzętnik (2)	0,0344
95	Biała Piska (3)	0,0516	95	Bartoszyce (2)	0,0343
96	Reszel (3)	0,0506	96	Dubeninki (2)	0,0343
97	Dubeninki (2)	0,0459	97	Ełk (2)	0,0329
98	Kętrzyn (2)	0,0436	98	Mrągowo (2)	0,0327
99	Działdowo (2)	0,0430	99	Wilczęta (2)	0,0323

l.p.	sytuacja społeczno-ekonomiczna		l.p.	aktywność kulturalna	
	jednostka terytorialna	W_{SSE}		jednostka terytorialna	W_{AK}
100	Prostki (2)	0,0408	100	Gronowo Elbląskie (2)	0,0317
101	Sępól (3)	0,0407	101	Grodziczno (2)	0,0309
102	Lelkowo (2)	0,0405	102	Rybno (2)	0,0307
103	Godkowo (2)	0,0402	103	Kolno (2)	0,0292
104	Rozogi (2)	0,0375	104	Kalinowo (2)	0,0290
105	Rychliki (2)	0,0368	105	Kiwity (2)	0,0285
106	Banie Mazurskie (2)	0,0358	106	Świątajno (2) (pow. olecki)	0,0280
107	Budry (2)	0,0315	107	Łława (2)	0,0276
108	Kozłowo (2)	0,0314	108	Miłomłyn (3)	0,0261
109	Janowo (2)	0,0302	109	Godkowo (2)	0,0236
110	Bartoszyce (2)	0,0294	110	Kętrzyn (2)	0,0230
111	Pozezdrze (2)	0,0281	111	Janowiec Kościelny (2)	0,0229
112	Korsze (3)	0,0269	112	Milejewo (2)	0,0206
113	Górowo Iławeckie (2)	0,0165	113	Braniewo (2)	0,0195
114	Braniewo (2)	-0,0172	114	Górowo Iławeckie (2)	0,0188

*(1) gmina miejska, (2) gmina wiejska, (3) gmina miejsko-wiejska. Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

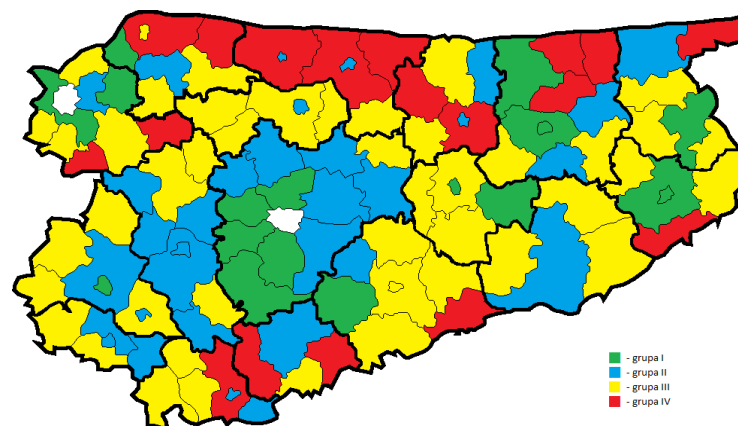
W celu uzyskania bardziej precyzyjnego obrazu sytuacji panującej w samorządach gminnych województwa warmińsko-mazurskiego 114-elementowy zbiór gmin podzielony został na mniejsze podzbiory w oparciu o wartości dwóch statystyk: średniej i odchylenia standardowego wyznaczonych dla miar W_{SSE} i W_{AK} . Zastosowane podejście **umożliwiło znalezienie odpowiedzi na pytanie dotyczące podobieństwa występującego pomiędzy gminami, zarówno w sferze sytuacji społeczno-ekonomicznej, jak i aktywności kulturalnej**. W wyniku przeprowadzonego grupowania wszystkie gminy podzielone zostały na cztery zbiory:

- grupa I – skupiająca samorządy z nietypowo wysokimi (w porównaniu do pozostałych gmin województwa) wartościami wskaźnika W_{SSE} i W_{AK} ;
- grupa II – z typowymi wartościami wskaźników, ale wyższymi od średniej wojewódzkiej;
- grupa III – z typowymi wartościami wskaźników, jednak niższymi od średniej regionalnej;

- grupa IV – z najniższymi wartościami wskaźników.

Grupowanie gmin na bazie wskaźnika W_{SSE} dało wynik przedstawiony na rysunku 1.

RYSUNEK 1. WYNIK KLASYFIKACJI GMIN Z PUNKTU WIDZENIA SYTUACJI SPOŁECZNO-EKONOMICZNEJ.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

W zbiorze relatywnie najlepiej rozwiniętych gmin (grupa I) znalazło się 18 gmin (4 miejskie, 8 wiejskich i 6 miejsko-wiejskich), a w tym²⁴:

Dywity (2),	Giżycko (1),	Mrągowo (1),
Elbląg (2),	Giżycko (2),	Olecko (3),
Ełk (1),	Iława (1),	Olsztynek (3),
Ełk (2),	Jedwabno (2),	Stawiguda (2),
Frombork (3),	Jonkowo (2),	Tolkmicko (3),
Gietrzwałd (2),	Mikołajki (3),	Węgorzewo (3).

²⁴ W całym opisie obowiązują następujące oznaczenia zgodne z BDL, tj. : (1) – gmina miejska, (2) – gmina wiejska, (3) – gmina miejsko-wiejska.

Gminy, które zakwalifikowały się do pierwszej grupy rozwojowej to przede wszystkim jednostki leżące w pobliżu głównych miast województwa Olsztyna i Elbląga, na linii (w układzie południkowym) Ełk-Olecko oraz Mikołajki-Węgorzewo.

Druga pod względem sytuacji społeczno-ekonomicznej grupa utworzona została przez 32 gminy (8 miejskich, 15 wiejskich i 9 miejsko-wiejskich) wśród których znalazły się:

Barczewo (3),	Jeziorany (3),	Nowe Miasto Lubawskie
Bartoszyce (1),	Kętrzyn (1),	(1),
Biskupiec (3),	Kruklanki (2),	Nowe Miasto Lubawskie
Dąbrówno (2),	Lidzbark Warmiński	(2),
Dobre Miasto (3),	(1),	Ostróda (1),
Działdowo (1),	Lubawa (1),	Ostróda (2),
Gołdap (3),	Łukta (2),	Pasym (3),
Górowo Iławeckie (1),	Małdyty (2),	Pisz (3),
Grodziczno (2),	Milejewo (2),	Płoskinia (2),
Iława (2),	Miłki (2),	Purda (2),
Iłowo-Osada (2),	Miłomłyn (3),	Srokowo (2),
	Nidzica (3),	Świątki (2).

Z pewnym uproszczeniem można przyjąć, że gminy przyporządkowane do grupy drugiej to te, które stanowią „drugi pierścień” gmin otaczających miasto wojewódzkie, a także jednostki leżące na linii Grodziczno-Zalewo (w zachodniej części regionu) oraz Pisz-Gołdap (w jego wschodniej części).

Najbardziej liczny – trzeci - zbiór utworzony został przez 46 gmin (2 miejskie, 28 wiejskich i 16 miejsko-wiejskich), a w tym:

Barciany (2),	Lidzbark Warmiński	Rybno (2),
Biała Piska (3),	(2),	Ryn (3),
Biskupiec (2),	Lubawa (2),	Sorkwity (2),
Bisztynek (3),	Lubomino (2),	Stare Juchy (2),
Braniewo (1),	Markusy (2),	Susz (3),

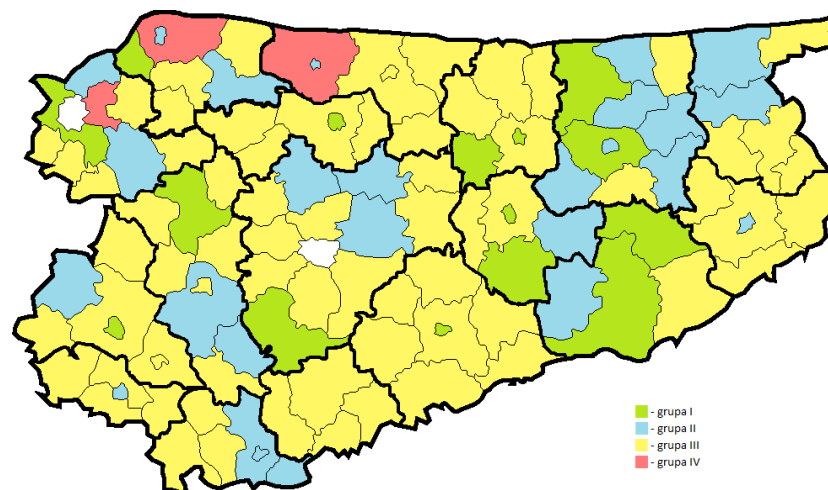
Dźwierzuty (2),	Miłakowo (3),	Szczytno (1),
Gronowo Elbląskie (2),	Młynary (3),	Szczytno (2),
Grunwald (2),	Morąg (3),	Świątajno (2) (pow. olecki),
Janowiec Kościelny (2),	Mrągowo (2),	Świątajno (2) (pow. szczycieński),
Kalinowo (2),	Orneta (3),	Wielbark (2),
Kisielice (3),	Orzysz (3),	Wieliczki (2),
Kiwity (2),	Pasłęk (3),	Wilczęta (2),
Kolno (2),	Piecki (2),	Wydmyny (2),
Kowale Oleckie (2),	Pieniężno (3),	Zalewo (3).
Kurzętnik (2),	Płośnica (2),	
Lidzbark (3),	Reszel (3),	
	Ruciane-Nida (3),	

Pozostałe 18 gmin (17 wiejskich i jedna miejsko-wiejska) weszło w skład grupy charakteryzującej się najniższymi wartościami wskaźnika W_{SSE} . Z danych zilustrowanych na rysunku 1 wyraźnie widać, że są to gminy o położeniu peryferyjnym zarówno z punktu widzenia regionu, jak i UE. W grupie tej znalazły się:

Banie Mazurskie (2),	Godkowo (2),	Lelkowo (2),
Bartoszyce (2),	Górowo Iławeckie (2),	Pozezdrze (2),
Braniewo (2),	Janowo (2),	Prostki (2),
Budry (2),	Kętrzyn (2),	Rozogi (2),
Dubeninki (2),	Korsze (3),	Rychliki (2),
Działdowo (2),	Kozłowo (2),	Sępól (3).

Drugie grupowanie (identyczną procedurą) przeprowadzone zostało w oparciu o wartości wskaźnika W_{AK} . Wynikiem grupowania (podobnie jak w poprzednim przypadku) były cztery różnoliczne zbiory gmin, zawierające od 3 do 70 elementów (rys. 2).

RYSUNEK 2. WYNIK KLASYFIKACJI GMIN Z PUNKTU WIDZENIA AKTYWNOŚCI KULTURALNEJ

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

Do zbioru pierwszego przyporządkowanych zostało 15 gmin (5 miejskich, 3 wiejskie i 7 miejsko-wiejskich) zlokalizowanych głównie w podregionie olsztyńskim. W grupie tej znalazły się:

Elbląg (2),	Olsztynek (3),
Frombork (3),	Orzysz (3),
Giżycko (2),	Piecki (2),
Iława (1),	Pisz (3),
Kętrzyn (1),	Reszel (3),
Lidzbark Warmiński(1),	Szczytno (1),
Morąg (3),	Węgorzewo (3).
Mrągowo (1),	

Druga pod względem aktywności kulturalnej grupa gmin utworzona została przez 26 jednostek (6 miejskich, 9 wiejskich, 11 miejsko-wiejskich) położonych głównie na obszarze podregionu elbląskiego i ełckiego, a w tym:

Barczewo (3),	Grunwald (2),	Górowo Iławeckie (1),
Braniewo (1),	Łowo-Osada (2),	Pieniężno (3),
Budry (2),	Jeziorany (3),	Pozezdrze (2),
Dobre Miasto (3),	Kowale Oleckie (2),	Ruciane-Nida (3),
Działdowo (1),	Kruklanki (2),	Ryn (3),
Działdowo (2),	Mikołajki (3),	Susz (3),
Ełk (1),	Nowe Miasto Lubawskie	Tolkmicko (3),
Giżycko (1),	(1),	Wydminy (2).
Gołdap (3),	Ostróda (2),	
	Pasłęk (3),	

W skład grupy III weszło 70 gmin (3 miejskie, 52 wiejskie, 15 miejsko-wiejskich), a w tym:

Banie Mazurskie (2),	Lubomino (2),
Barciany (2),	Łukta (2),
Bartoszyce (1),	Małdyty (2),
Bartoszyce (2),	Markusy (2),
Biała Piska (3),	Miłakowo (3),
Biskupiec (2),	Miłki (2),
Biskupiec (3),	Miłomłyn (3),
Bisztynek (3),	Młynary (3),
Dąbrówno (2),	Mragowo (2),
Dubeninki (2),	Nidzica (3),
Dywity (2),	Nowe Miasto Lubawskie (2),
Dźwierzuty (2),	Olecko (3),
Ełk (2),	Orneta (3),

Gietrzwałd (2),	Ostróda (1),
Godkowo (2),	Pasym (3),
Grodziczno (2),	Płoskinia (2),
Gronowo Elbląskie (2),	Płońska (2),
Ława (2),	Prostki (2),
Janowiec Kościelny (2),	Purda (2),
Janowo (2),	Rozogi (2),
Jedwabno (2),	Rybno (2),
Jonkowo (2),	Rychliki (2),
Kalinowo (2),	Sępól (3),
Kętrzyn (2),	Sorkwity (2),
Kisielice (3),	Srokowo (2),
Kiwity (2),	Stare Juchy (2),
Kolno (2),	Stawiguda (2),
Korsze (3),	Szczytno (2),
Kozłowo (2),	Świątki (2),
Kurzętnik (2),	Świątajno (2) (pow. olecki),
Lelkowo (2),	Świątajno (2) (pow.
Lidzbark (3),	szczycieński),
Lidzbark Warmiński (2),	Wielbark (2),
Lubawa (1),	Wieliczki (2),
Lubawa (2),	Wilczęta (2),
	Zalewo (3).

Ostatnia, najmniej liczna grupa składała się trzech samorządów wiejskich: Milejewo (2), Braniewo (2), Górowo Iławeckie (2), leżących na północy województwa.

Jedno z **pytań badawczych**, które pojawiło się na tym etapie analizy dotyczyło **zależności występujących pomiędzy sytuacją społeczno-ekonomiczną gminy a występującą na jej obszarze aktywnością kulturalną**. Próba znalezienia odpowiedzi doprowadziła do skonstruowania dwuwymiarowego układu odniesienia uwzględniającego zarówno wyniki hierarchizacji, jak i klasyfikacji (tab. 6 i rys. 3).

TABELA 6. SYTUACJA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA A AKTYWNOŚĆ KULTURALNA

aktywność kulturalna	grupa I		Morąg (3)*, Orzysz (3), Piecki (2), Reszel (3), Szczytno (1)	Kętrzyn (1), Lidzbark Warmiński (1), Pisz (3)	Elbląg (2), Frombork (3), Giżycko (2), Iława (1), Mrągowo (1), Olsztynek (3), Węgorzewo (3)
	grupa II	Budry (2), Działdowo (2) , Pozezdrze (2)	Braniewo (1), Grunwald (2), Kowale Oleckie (2), Pasłęk (3), Pieniężno (3), Ruciane- Nida (3), Ryn (3), Susz (3), Wydminy (2)	Barczewo (3), Dobre Miasto (3), Działdowo (1), Gołdap (3), Górowo Iławeckie (1), Iłowo-Osada (2), Jeziorany (3), Kruklanki (2), Nowe Miasto Lubawskie (1), Ostróda (2)	Ełk (1), Giżycko (1), Mikołajki (3), Tolkmicko (3)
	grupa III	Banie Mazurskie (2), Bartoszyce (2) , Dubeninki (2) , Godkowo (2), Janowo (2),	Barciany (2), Biała Piska (3), Biskupiec (2), Bisztynek (3), Dźwierzuty (2), Gronowo Elbląskie (2), Janowiec Kościelny (2), Kalinowo (2), Kisielice (3), Kiwity (2),	Bartoszyce (1), Biskupiec (3), Dąbrówno (2), Grodziczno (2), Iława (2), Lubawa (1), Łukta (2), Małdyty (2),	Dywity (2), Ełk (2), Gietrzwałd (2), Jedwabno (2), Jonkowo (2), Olecko (3), Stawiguda (2)

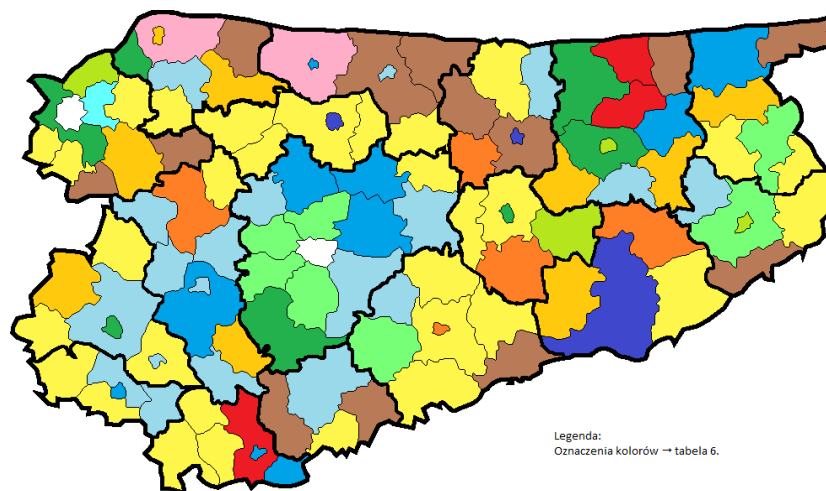
	Kętrzyn (2), Korsze (3), Kozłowo (2), Lelkowo (2), Prostki (2), Rozogi (2), Rychliki (2), Sępól (3)	Kolno (2), Kurzętnik (2), Lidzbark (3), Lidzbark Warmiński (2), Lubawa (2), Lubomino (2), Markusy (2), Miłakowo (3), Młynary (3), Mrągowo (2), Orneta (3), Płońnica (2), Rybno (2), Sorkwity (2), Szczytno (2), Świątajno (2) (pow. olecki), Świątajno (2) (pow. szczycieński), Wielbark (2), Wieliczki (2), Wilczęta (2), Zalewo (3)	Miłki (2), Miłomłyn (3), Nidzica (3), Nowe Miasto Lubawskie (2), Ostróda (1), Pasym (3), Płoskinia (2), Purda (2), Srokowo (2), Stare Juchy (2), Świątki (2)	
<i>grupa IV</i>	Braniewo (2), Górowo Iławeckie (2)		Milejewo (2)	
	<i>grupa IV</i>	<i>grupa III</i>	<i>grupa II</i>	<i>grupa I</i>

sytuacja społeczno-ekonomiczna

*(1) gmina miejska, (2) gmina wiejska, (3) gmina miejsko-wiejska. Kolory komórek odnoszą się do kolorów na rysunku 2.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

RYSUNEK 3. WIZUALIZACJA INFORMACJI ZESTAWIONYCH W TABELI 6.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

Zestawienie wyników dwóch poprzednich procedur dało w efekcie 16 różnych wariantów czyli grup gmin charakteryzujących się odmiennym poziomem rozwoju społeczno-ekonomicznego i aktywności kulturalnej. Z informacji, które są zawarte w tabeli 6 wynika, że **największa liczba gmin (31: w tym 23 wiejskie i 8 miejsko-wiejskich) umiejscowiła się w zbiorze „W_{SSE} typowy poniżej średniej-W_{AK} typowy poniżej średniej” (tj. grupa III SSE²⁵- grupa III AK²⁶).**

Następne skupienie składało się z **19 gmin (3 miejskich, 12 wiejskich i 4 miejsko-wiejskich), a utworzone zostało przez jednostki charakteryzujące się W_{SSE} typowym przekraczającym średnią regionalną (grupa II SSE) i W_{AK} typowym, niższym od średniej wojewódzkiej (grupa III AK).**

²⁵ SSE – sytuacja społeczno-ekonomiczna

²⁶ AK – aktywność kulturalna

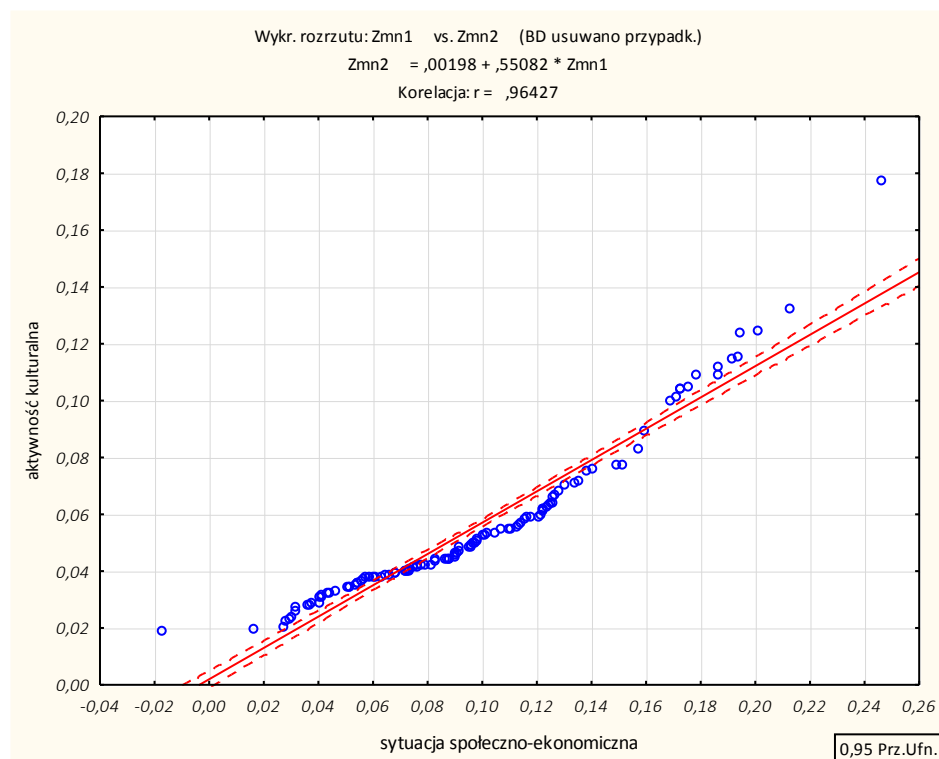
Na trzecim miejscu, pod względem liczebności (**13 jednostek, a w tym: 12 wiejskich i 1 miejsko-wiejska**), znalazł się zbiór skupiający **najslabiej rozwinięte gminy (IV grupa SSE) i charakteryzujące się umiarkowaną (jednak poniżej średniej regionalnej) aktywnością kulturalną (III grupa AK).**

Zawartość pozostałych zbiorów niepustych mieściła się w przedziale od 1 („ W_{SSE} typowy, powyżej średniej- W_{AK} relatywnie najniższy” czyli grupa II SSE-grupa IV AK) do 10 („ W_{SSE} typowy, powyżej średniej- W_{AK} typowy, powyżej średniej” czyli grupa II SSE-grupa II AK).

Ponadto, pojawiły się trzy zbiory puste, przy czym dwa mają szczególne znaczenie. Po pierwsze, chodzi tu o zbiór będący efektem połączenia zawartości grupy IV SSE i grupy I AK oraz drugi, na „przecięciu” grupy I SSE i grupy IV AK. **Fakt, że żadna gmina nie została przyporządkowana do tych zbiorów oznacza brak sytuacji, w której relatywnie najwyższemu poziomowi rozwoju towarzyszy najniższy w regionie poziom aktywności kulturalnej i odwrotnie.**

Definitywna odpowiedź na pytanie o związek pomiędzy sytuacją społeczno-gospodarczą w poszczególnych gminach województwa warmińsko-mazurskiego a zdiagnozowaną w nich aktywnością kulturalną wymagała wykorzystania współczynnika korelacji liniowej Pearsona pomiędzy miarami W_{SSE} oraz W_{AK} . **Przeprowadzone obliczenia wykazały istnienie silnej, dodatniej zależności pomiędzy analizowanymi wielkościami (wartość współczynnika wyniosła 0,9643).** W celu wyeliminowania korelacji iluzorycznej (np. spowodowanej istnieniem tzw. odstających przypadków) dla omawianej sytuacji przygotowany został także wykres rozrzutu (rys. 4), który jednoznacznie potwierdził zidentyfikowaną zależność.

RYS. 4. WYKRES ROZRZUTU DLA KORELACJI SYNTETYCZNEJ MIARY W_{SSE} I W_{AK}

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

W trakcie poszukiwania zależności pomiędzy rozwojem gminy i aktywnością kulturalną dokładniej przeanalizowana została sytuacja panująca w poszczególnych podobszarach „tematycznych” obu zbioru zmiennych. W wypadku wskaźników opisujących sytuację społeczno-ekonomiczną (SSE) były to²⁷: 1) ludność; 2) rynek pracy; 3) infrastruktura (techniczna i społeczna); 4) podmioty gospodarcze i

²⁷ Patrz: tabela 3.

organizacje pozarządowe; 5) finanse publiczne; 6) edukacja; 7) pomoc społeczna. Z kolei w zakresie aktywności kulturalnej (AK)²⁸: 1) finanse kultury; 2) infrastruktura kultury; 3) uczestnicy kultury; 4) praktyki kulturalne; 5) uczestnicy kultury (kadry); 6) wydarzenia i działania kulturalne. W celu zachowania zgodności metodycznej z poprzednimi obliczeniami, dla każdego podobszaru wyznaczony został wskaźnik syntetyczny, a następnie zbadana została zależność korelacyjna pomiędzy poszczególnymi subobszarami. Uogólnione wyniki procedury hierarchizacji w ramach pierwszego podobszaru SSE – „ludność” – zestawione są w tabeli 7.

TABELA 7. UOGÓLNIONE WYNIKI HIERARCHIZACJI W RAMACH SUBOBSZARU „LUDNOŚĆ”

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
WARTOŚĆ	<0,0; 0,2>	Banie Mazurskie, Barciany, Bartoszyce, Biskupiec, Braniewo, Budry, Dubeninki, Dywity, Działdowo, Elbląg, Godkowo, Górowo Iławeckie, Grodziczno, Gronowo Elbląskie, Grunwald, Jedwabno, Jonkowo, Kolno, Kozłowo, Kruklanki, Kurzętnik, Lelkowo, Lubawa, Markusy, Miłki, Ostróda, Płoskinia, Rybno, Srokowo, Świętajno, Świętajno, Wilczęta.	Barczewo, Dobre Miasto, Kisielice, Mikołajki, Miłakowo, Młynary, Nidzica, Olecko, Olsztynek, Orneta, Pasym, Susz, Węgorzewo, Zalewo	Bartoszyce, Ełk, Lidzbark Warmiński, Mrągowo, Ostróda.
TYP SYTUACJI	BARDZO NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	(0,2; 0,4>	Dąbrówno, Dźwierzuty, Ełk, Gietrzwałd, Giżycko, Iława, Iłowo-Osada, Janowiec Kościelny, Janowo, Kalinowo, Kętrzyn, Kiwity, Kowale Oleckie, Lidzbark Warmiński, Lubomino, Małdyty, Milejewo, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Piecki, Płońska, Pozezdrze, Prostki, Purda, Rychliki, Sorkwity, Stare Juchy, Stawiguda, Szczytno, Świątki, Wielbark, Wieliczki, Wydmyny.	Biała Piska, Biskupiec, Bisztynek, Frombork, Gołdap, Jeziorany, Korsze, Lidzbark, Miłomłyn, Morąg, Orzysz, Pasłęk, Pieniężno, Pisz, Reszel, Ruciane-Nida, Ryn, Tolkmicko.	Braniewo, Działdowo, Giżycko, Górowo Iławeckie, Iława, Kętrzyn, Lubawa, Nowe Miasto Lubawskie, Szczytno.
TYP SYTUACJI	NIEKORZYSTNA			

²⁸ Patrz tabela 4.

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
WARTOŚĆ	[0,4; 0,6>	Rozogi	Sępapol	
TYP SYTUACJI	UMIARKOWANA			
WARTOŚĆ	[0,6; 0,8>	Łukta		
TYP SYTUACJI	KORZYSTNA			

*Sytuacja – (0,8;1,0> – bardzo korzystna nie wystąpiła. Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez zespół Mojej Polisy.

Uogólnione wyniki procedury hierarchizacji w ramach drugiego podobszaru SSE – „rynek pracy” – zestawione są w tabeli 8.

TABELA 8. UOGÓLNIONE WYNIKI HIERARCHIZACJI W RAMACH SUBOBSZARU „RYNEK PRACY”

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
WARTOŚĆ	<0,0; 0,2>	Banie Mazurskie, Barciany, Bartoszyce, Braniewo, Budry, Dąbrówno, Dubeninki, Działdowo, Dźwierzuty, Ełk, Godkowo, Górowo Iławeckie, Grunwald, Kalinowo, Kętrzyn, Kolno, Kowale Oleckie, Kozłowo, Lelkowo, Lidzbark Warmiński, Lubomino, Płońsk, Pozezdrze, Prostki, Rozogi, Rychliki, Sorkwity, Srokowo, Stare Juchy, Świętajno, Wilczęta, Wielbark, Wieliczki, Wydminy.	Biała Piska, Bisztynek, Korsze, Miłakowo, Pieniężno, Sępapol.	
TYP SYTUACJI	BARDZO NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	[0,2; 0,4>	Biskupiec, Dywity, Gietrzwałd, Giżycko, Grodziczno, Gronowo Elbląskie, Iława,	Barczewo, Biskupiec, Frombork, Jeziorany, Kisielice, Lidzbark,	Górowo Iławeckie

TYP SYTUACJI	NIEKORZYSTNA	Iłowo-Osada, Janowiec Kościelny, Janowo, Jedwabno, Kiwity, Kruklanki, Kurzętnik, Lubawa, Łukta, Małdyty, Markusy, Milejewo, Miłki, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Piecki, Płoskinia, Purda, Rybno, Stawiguda, Szczytno, Świątki, Świątajno, Wieliczki, Wydminy.	Mikołajki, Miłomłyn, Młynary, Morąg, Orneta, Orzysz, Pasłęk, Pąsk, Reszel, Ruciane-Nida, Ryn, Susz, Tolkmicko, Węgorzewo	
WARTOŚĆ	{0,4; 0,6>			Bartoszyce, Braniewo, Ełk, Giżycko, Kętrzyn, Lidzbark Warmiński, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda, Szczytno.
TYP SYTUACJI	UMIARKOWANA	Jonkowo, Ostróda, Wielbark.	Dobre Miasto, Gołdap, Nidzica, Olecko, Olsztynek, Pisz, Zalewo.	
WARTOŚĆ	{0,6; 0,8>			
TYP SYTUACJI	KORZYSTNA	Elbląg		Działdowo, Iława
WARTOŚĆ	{0,8; 0,1>			
TYP SYTUACJI	BARDZO KORZYSTNA			Lubawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez zespół Mojej Polis.

Uogólnione wyniki procedury hierarchizacji w ramach trzeciego podobszaru SSE – „infrastruktura” – zostały zestawione w tabeli 9.

TABELA 9. UOGÓLNIONE WYNIKI HIERARCHIZACJI W RAMACH SUBOBSZARU „INFRASTRUKTURA”

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
WARTOŚĆ	<0,0; 0,2>	Banie Mazurskie, Barciany, Bartoszyce, Biskupiec, Braniewo, Budry, Dąbrówno, Dubeninki, Działdowo, Dźwierzuty, Elbląg, Ełk, Giżycko, Godkowo, Górowo Haweckie, Grodziczno, Gronowo Elbląskie, Grunwald, Hawa, Howo- Osada, Janowiec Kościelny, Janowo, Kalinowo, Kętrzyn, Kiwity, Kowale Oleckie, Kozłowo, Kurzętnik, Lelkowo, Lidzbark Warmiński, Lubawa, Małdyty, Markusy, Milejewo, Miłki, Nowe Miasto Lubawskie, Piecki, Płośnica, Pozezdrze, Prostki, Rozogi, Rybno, Rychliki, Stare Juchy, Świętajno, Wielbark, Wieliczki, Wilczęta, Wydminy.	Barczewo, Biała Piska, Bisztynek, Dobre Miasto, Gołdap, Jeziorany, Kisielice, Korsze, Lidzbark, Miłakowo, Miłomłyn, Młynary, Morąg, Nidzica, Olecko, Olsztyn, Orneta, Orzysz, Pasłęk, Pieniężno, Pisz, Reszel, Ruciane-Nida, Ryn, Sępole, Susz, Tolkmicko, Zalewo.	Braniewo, Działdowo, Ełk, Hawa, Lubawa, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda, Szczytno.
TYP SYTUACJI	BARDZO NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	[0,2; 0,4>	Dywity, Gietrzwałd, Jedwabno, Jonkowo, Kolno, Kruklanki, Lubomino, Łukta, Mrągowo, Ostróda, Płoskinia, Purda, Sorkwity, Srokowo, Stawiguda, Szczytno, Świętki, Świętajno.	Biskupiec, Frombork, Mikołajki, Pasym, Węgorzewo.	Bartoszyce, Giżycko, Górowo Haweckie, Kętrzyn, Lidzbark Warmiński, Mrągowo.
TYP SYTUACJI	NIEKORZYSTNA			

Sytuacje: {0,4;0,6> – umiarkowana; {0,6; 0,8> – korzystna i {0,8;1,0> – bardzo korzystna nie wystąpiły. Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez zespół Mojej Polis.

Uogólnione wyniki procedury hierarchizacji w ramach czwartego podobszaru SSE – „podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe” – zestawione zostały w tabeli 10.

TABELA 10. UOGÓLNIONE WYNIKI HIERARCHIZACJI W RAMACH SUBOBSZARU „PODMIOTY GOSPODARCZE I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE”

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
WARTOŚĆ	<0,0; 0,2>	Małdyty, Ostróda, Stawiguda, Srokowo, Giżycko, Jedwabno, Iława, Gietrzwałd, Ełk, Milejewo, Nowe Miasto Lubawskie, Świętajno, Kruklanki, Świątki, Purda, Wydmyny, Grodziczno, Iłowo-Osada, Piecki, Banie Mazurskie, Stare Juchy, Kurzętnik, Miłki, Świętajno, Lubomino, Biskupiec, Dźwierzuty, Łukta, Godkowo, Rychliki, Kowale Oleckie, Sorkwity, Górowo Iławeckie, Pozezdrze, Płoskinia, Mrągowo, Dąbrówno, Dubeninki, Kolno, Markusy, Rybno, Gronowo Elbląskie, Szczytno, Janowo, Grunwald, Lidzbark Warmiński, Barciany, Płońska, Prostki, Lubawa, Janowiec Kościelny, Kalinowo, Wielbark, Rozogi, Wilczęta, Kiwity, Lelkowo, Kętrzyn, Działdowo, Kozłowo, Budry, Wieliczki, Bartoszyce, Braniewo.	Nidzica, Morąg, Gołdap, Biskupiec, Tolkmicko, Miłakowo, Orneta, Barczewo, Węgorzewo, Ruciane-Nida, Pisz, Pieniężno, Pasłęk, Frombork, Jeziorany, Młynary, Reszel, Orzysz, Pasym, Ryn, Lidzbark, Miłomłyn, Biała Piska, Zalewo, Kisielice, Bisztynek, Susz, Sępól, Korsze.	Nowe Miasto Lubawskie, Szczytno, Działdowo, Lidzbark Warmiński, Braniewo, Górowo Iławeckie, Lubawa.
TYP SYTUACJI	BARDZO NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	{0,2; 0,4>	Dywity, Elbląg, Jonkowo.	Dobre Miasto, Mikołajki, Olecko.	Bartoszyce, Ełk, Giżycko, Iława, Kętrzyn, Mrągowo, Ostróda.
TYP SYTUACJI	NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	{0,6; 0,8>		Olsztynek	
TYP SYTUACJI	KORZYSTNA			

Sytuacje: {0,4;0,6> – umiarkowana; i {0,8;1,0> – bardzo korzystna nie wystąpiły. Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez zespół Mojej Polis.

Uogólnione wyniki procedury hierarchizacji w ramach piątego podobszaru SSE – „finanse publiczne” – zestawione zostały w tabeli 11.

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
WARTOŚĆ	<0,0; 0,2>	Banie Mazurskie, Barciany, Bartoszyce, Biskupiec, Braniewo, Budry, Dąbrówno, Dubeninki, Dywity, Działdowo, Ełk, Gietrzwałd, Godkowo, Górowo Iławeckie, Grodziczno, Gronowo Elbląskie, Grunwald, Iława, Iłowo-Osada, Janowiec Kościelny, Janowo, Jonkowo, Kalinowo, Kętrzyn, Kiwity, Kolno, Kowale Oleckie, Kozłowo, Krukłanki, Kurzętnik, Lelkowo, Lidzbark Warmiński, Lubawa, Lubomino, Łukta, Małdyty, Markusy, Milejewo, Miłki, Mrągowo, Ostróda, Piecki, Płoskinia, Płońska, Pozezdrze, Prostki, Purda, Rozogi, Rybno, Rychliki, Sorkwity, Srokowo, Stare Juchy, Stawiguda, Szczytno, Świątki, Świętajno, Świętajno, Wielbark, Wieliczki, Wilczęta, Wydminy.	Barczewo, Biała Piska, Biskupiec, Bisztynek, Dobrze Miasto, Gołdap, Jeziorany, Kisielice, Korsze, Lidzbark, Miłakowo, Młynary, Nidzica, Olsztynek, Orneta, Orzysz, Pasłęk, Pasym, Pieniężno, Pisz, Reszel, Ruciane-Nida, Ryn, Sępole, Susz, Węgorzewo, Zalewo.	Bartoszyce, Braniewo, Działdowo, Ełk, Giżycko, Iława, Kętrzyn, Lidzbark Warmiński, Lubawa, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda, Szczytno.
TYP SYTUACJI	BARDZO NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	(0,2; 0,4>	Dźwierzuty, Elbląg, Giżycko, Jedwabno, Nowe Miasto Lubawskie.	Frombork, Mikołajki, Miłomłyn, Morąg, Olecko, Tolkmicko.	Górowo Iławeckie.
TYP SYTUACJI	NIEKORZYSTNA			

Sytuacje: (0,4;0,6> – umiarkowana; (0,6; 0,8> – korzystna i (0,8;1,0> – bardzo korzystna nie wystąpiły. Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez zespół Mojej Polis.

Uogólnione wyniki procedury hierarchizacji w ramach szóstego podobszaru SSE – „edukacja” – zestawione zostały w tabeli 12.

TABELA 12. UOGÓLNIONE WYNIKI HIERARCHIZACJI W RAMACH SUBOBSZARU „EDUKACJA”

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
WARTOŚĆ	<0,0; 0,2>	Bartoszyce, Braniewo, Elbląg, Gietrzwałd, Giżycko, Jonkowo, Kętrzyn, Lidzbark Warmiński, Mrągowo, Ostróda, Płoskinia, Płońnica, Pozezdrze, Purda, Rychliki, Stare Juchy, Szczytno.		
TYP SYTUACJI	BARDZO NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	[0,2; 0,4>	Banie Mazurskie, Biskupiec, Budry, Dąbrówno, Dubeninki, Dywity, Działdowo, Dźwierzuty, Ełk, Godkowo, Górowo Iławeckie, Gronowo Elbląskie, Grunwald, Iława, Janowo, Jedwabno, Kalinowo, Kiwity, Kolno, Kowale Oleckie, Kozłowo, Kruklanki, Lelkowo, Lubawa, Lubomino, Łukta, Małdyty, Markusy, Miłki, Nowe Miasto Lubawskie, Piecki, Prostki, Rozogi, Srokowo, Świątki, Świątajno, Wielbark, Wilczęta, Wydmyny.		
TYP SYTUACJI	NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	[0,4; 0,6>	Barciany, Grodziczno, Iłowo-Osada, Janowiec Kościelny, Kurzętnik, Milejewo, Rybno, Sorkwity, Stawiguda, Świątajno, Wieliczki.		
TYP SYTUACJI	UMIARKOWANA			
WARTOŚĆ	[0,6; 0,8>			
TYP SYTUACJI	KORZYSTNA			

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
				Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda
WARTOŚĆ	[0,8; 0,1>			
TYP SYTUACJI	BARDZO KORZYSTNA			Braniewo, Górowo Iławeckie, Szczytno.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez zespół Mojej Polis.

Uogólnione wyniki procedury hierarchizacji w ramach siódmego podobszaru SSE – „pomoc społeczna” – zestawione zostały w tabeli 13.

TABELA 13. UOGÓLNIONE WYNIKI HIERARCHIZACJI W RAMACH SUBOBSZARU „POMOC SPOŁECZNA”

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
WARTOŚĆ	<0,0; 0,2>	Banie Mazurskie, Barciany, Bartoszyce, Biskupiec, Braniewo, Budry, Dubeninki, Dźwierzuty, Giżycko, Godkowo, Górowo Iławeckie, Gronowo Elbląskie, Grunwald, Iława, Iłowo-Osada, Janowiec Kościelny, Janowo, Jedwabno, Kętrzyn, Kiwity, Kolno, Kozłowo, Kruklanki, Kurzętnik, Lelkowo, Lubawa, Lubomino, Małdyty, Markusy, Milejewo, Miłki, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Piecki, Płoskinia, Płońska, Pozezdrze, Prostki, Rozogi, Rybno, Rychliki, Sorkwity, Srokowo, Stare Juchy, Stawiguda,	Biała Piska, Biskupiec, Frombork, Gołdap, Kisielice, Korsze, Lidzbark, Miłakowo, Miłomłyn, Młynary, Morąg, Orneta, Orzysz, Pasłęk, Pasym, Pieniężno, Pisz, Reszel, Ryn.	Górowo Iławeckie, Nowe Miasto Lubawskie.
TYP SYTUACJI	BARDZO NIEKORZYSTNA			

		Szczytno, Świątki, Świętajno, Wielbark, Wieliczki, Wilczęta.		
WARTOŚĆ	(0,2; 0,4>			
TYP SYTUACJI	NIEKORZYSTNA	Dywity, Działdowo, Elbląg, Grodziczno, Jonkowo, Kalinowo, Kowale Oleckie, Lidzbark Warmiński, Łukta, Ostróda, Purda, Świętajno, Wydmyny.	Barczewo, Bisztynek, Dobrze Miasto, Mikołajki, Nidzica, Olecko, Ruciane-Nida, Sępól, Susz, Zalewo.	Bartoszyce, Braniewo, Działdowo, Ełk, Giżycko, Iława, Kętrzyn, Lidzbark Warmiński, Lubawa, Mrągowo, Ostróda, Szczytno.
WARTOŚĆ	(0,4; 0,6>			
TYP SYTUACJI	UMIARKOWANA	Gietrzwałd	Jeziorany, Olsztynek, Tolkmicko, Węgorzewo.	
WARTOŚĆ	(0,6; 0,8>			
TYP SYTUACJI	KORZYSTNA	Dąbrówno, Ełk.		

Sytuacja – (0,8;1,0> – bardzo korzystna nie wystąpiła. Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez zespół Mojej Polis.

Taka sama procedura przeprowadzona została w odniesieniu do subobszarów aktywności kulturalnej na obszarze gmin województwa warmińsko-mazurskiego (AK). Uogólnione wyniki procedury hierarchizacji w ramach pierwszego podobszaru AK – „finanse kultury” zestawione zostały w tabeli 14.

TABELA 14. UOGÓLNIONE WYNIKI HIERARCHIZACJI W RAMACH SUBOBSZARU „FINANSE KULTURY”

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
WARTOŚĆ	<0,0; 0,2>	Banie Mazurskie, Barciany, Bartoszyce, Biskupiec, Braniewo, Budry, Dąbrówno, Dubeninki, Dywity, Działdowo, Dźwierzuty, Ełk, Gietrzwałd, Giżycko, Godkowo, Górowo Iławeckie, Grodziczno, Gronowo Elbląskie, Grunwald, Iława, Iłowo-Osada, Janowiec Kościelny, Janowo, Jedwabno, Jonkowo, Kalinowo, Kętrzyn, Kiwity, Kolno, Kowale Oleckie, Kozłowo, Kruklanki, Kurzętnik, Lelkowo, Lidzbark Warmiński, Lubawa, Lubomino, Łukta, Małdyty, Markusy, Milejewo, Miłki, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda, Płoskinia, Płońska, Pozezdrze, Prostki, Purda, Rozogi, Rybno, Rychliki, Sorkwity, Srokowo, Stare Juchy, Stawiguda, Szczytno, Świątki, Świątajno, Świątajno, Wielbark, Wieliczki, Wilczęta, Wydminy.	Barczewo, Biała Piska, Biskupiec, Bisztynek, Dobrze Miasto, Frombork, Gołdap, Jeziorany, Kisielice, Korsze, Lidzbark, Mikołajki, Miłakowo, Miłomłyn, Młynary, Morąg, Nidzica, Olecko, Olsztynek, Orneta, Orzysz, Pasłęk, Pasym, Pieniężno, Pisz, Ruciane-Nida, Ryn, Sępole, Susz, Tolkmicko, Węgorzewo, Zalewo.	Bartoszyce, Braniewo, Działdowo, Giżycko, Górowo Iławeckie, Kętrzyn, Lidzbark Warmiński, Lubawa, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda, Szczytno.
TYP SYTUACJI	BARDZO NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	(0,2; 0,4>	Elbląg	Reszel	Iława, Ełk
TYP SYTUACJI	NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	(0,4; 0,6>	Piecki (2)		
TYP SYTUACJI	UMIARKOWANA			

Sytuacje: (0,6; 0,8> – korzystna i (0,8;1,0> – bardzo korzystna nie wystąpiły. Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

Uogólnione wyniki procedury hierarchizacji w ramach drugiego podobszaru AK – „infrastruktura kultury” – zestawione zostały w tabeli 15.

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
WARTOŚĆ	<0,0; 0,2>	Banie Mazurskie, Barciany, Bartoszyce, Biskupiec, Braniewo, Budry, Dąbrówno, Dubeninki, Dywity, Działdowo, Dźwierzuty, Elbląg, Ełk, Gietrzwałd, Giżycko, Godkowo, Górowo Iławeckie, Grodziczno, Gronowo Elbląskie, Grunwald, Iława, Iłowo-Osada, Janowiec Kościelny, Janowo, Jedwabno, Jonkowo, Kalinowo, Kętrzyn, Kiwity, Kolno, Kowale Oleckie, Kozłowo, Kruklanki, Kurzętnik, Lelkowo, Lidzbark Warmiński, Lubawa, Lubomino, Łukta, Małdyty, Markusy, Milejewo, Miłki, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda, Piecki, Płoskinia, Płośnica, Pozezdrze, Prostki, Purda, Rozogi, Rybno, Rychliki, Sorkwity, Srokowo, Stare Juchy, Stawiguda, Szczytno, Świątki, Świętajno, Świętajno, Wielbark, Wieliczki, Wilczęta, Wydmyny.	Barczewo, Biała Piska, Biskupiec, Bisztynek, Dobrze Miasto, Frombork, Gołdap, Jeziorany, Kisielice, Korsze, Lidzbark, Mikołajki, Miłakowo, Miłomłyn, Młynary, Morąg, Nidzica, Olecko, Olsztynek, Orneta, Pasłęk, Pasym, Pieniężno, Pisz, Ruciane-Nida, Ryn, Sępole, Susz, Tolkmicko, Węgorzewo, Zalewo.	Bartoszyce, Braniewo, Działdowo, Ełk, Iława, Kętrzyn, Lubawa, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda, Szczytno.
WARTOŚĆ	(0,2; 0,4>			Giżycko, Górowo Iławeckie, Lidzbark Warmiński, Mrągowo.
TYP SYTUACJI	NIEKORZYSTNA		Orzysz, Reszel.	

Sytuacje: (0,4;0,6> – umiarkowana; (0,6; 0,8> – korzystna i (0,8;1,0> – bardzo korzystna nie wystąpiły. Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

Uogólnione wyniki procedury hierarchizacji w ramach trzeciego podobszaru AK – „uczestnicy kultury” – zestawione zostały w tabeli 16.

TABELA 16. UOGÓLNIONE WYNIKI HIERARCHIZACJI W RAMACH SUBOBSZARU „UCZESTNICY KULTURY”

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
WARTOŚĆ	<0,0; 0,2>	Banie Mazurskie, Barciany, Bartoszyce, Biskupiec, Braniewo, Budry, Dąbrówno, Dubeninki, Dywity, Działdowo, Dźwierzuty, Elbląg, Ełk, Gietrzwałd, Godkowo, Górowo Iławeckie, Grodziczno, Gronowo Elbląskie, Grunwald, Iława, Iłowo-Osada, Janowiec Kościelny, Janowo, Jedwabno, Jonkowo, Kalinowo, Kętrzyn, Kiwity, Kolno, Kowale Oleckie, Kozłowo, Kruklanki, Kurzętnik, Lelkowo, Lidzbark Warmiński, Lubawa, Lubomino, Łukta, Małdyty, Markusy, Milejewo, Miłki, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda, Piecki, Płoskinia, Płońnica, Pozezdrze, Prostki, Purda, Rozogi, Rybno, Rychliki, Sorkwity, Srokowo, Stare Juchy, Stawiguda, Szczytno, Świątki, Świętajno, Świętajno, Wielbark, Wieliczki, Wilczęta, Wydmyny.	Barczewo, Biała Piska, Biskupiec, Bisztynek, Dobrze Miasto, Gołdap, Jeziorany, Kisielice, Korsze, Lidzbark, Mikołajki, Miłakowo, Miłomłyn, Młynary, Morąg, Nidzica, Olecko, Olsztyn, Ornet, Orzysz, Pasłęk, Pasym, Pieniężno, Pisz, Reszel, Ruciane-Nida, Ryn, Sępole, Susz, Tolkmicko, Węgorzewo, Zalewo.	Bartoszyce, Braniewo, Działdowo, Ełk, Giżycko, Górowo Iławeckie, Iława, Lidzbark Warmiński, Lubawa, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda, Szczytno.
TYP SYTUACJI	BARDZO NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	[0,2; 0,4>	Giżycko	Frombork	
TYP SYTUACJI	NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	[0,4; 0,6>			Kętrzyn
TYP SYTUACJI	UMIARKOWANA			

Sytuacje: {0,6; 0,8> – korzystna i {0,8;1,0> – bardzo korzystna nie wystąpiły. Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

Uogólnione wyniki procedury hierarchizacji w ramach czwartego podobszaru AK – „praktyki kulturalne” – zestawione zostały w tabeli 17.

TABELA 17. UOGÓLNIONE WYNIKI HIERARCHIZACJI W RAMACH SUBOBSZARU „PRAKTYKI KULTURALNE”

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
WARTOŚĆ	<0,0; 0,2>	Banie Mazurskie, Barciany, Bartoszyce, Biskupiec, Braniewo, Budry, Dąbrówno, Dubeninki, Dywity, Działdowo, Dźwierzuty, Elbląg, Ełk, Gietrzwałd, Giżycko, Godkowo, Górowo Iławeckie, Grodziczno, Gronowo Elbląskie, Grunwald, Iława, Iłowo-Osada, Janowiec Kościelny, Janowo, Jedwabno, Jonkowo, Kalinowo, Kętrzyn, Kiwity, Kolno, Kowale Oleckie, Kozłowo, Kruklanki, Kurzętnik, Lelkowo, Lidzbark Warmiński, Lubawa, Lubomino, Łukta, Małdyty, Markusy, Milejewo, Miłki, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda, Piecki, Płoskinia, Płońnica, Pozezdrze, Prostki, Purda, Rozogi, Rybno, Rychliki, Sorkwity, Srokowo, Stare Juchy, Stawiguda, Szczytno, Świątki, Świętajno, Świętajno, Wielbark, Wieliczki, Wilczęta, Wydminy.	Barczewo, Biała Piska, Biskupiec, Bisztynek, Dobie Miasto, Gołdap, Jeziorany, Ksielice, Korsze, Lidzbark, Mikołajki, Miłakowo, Miłomłyn, Młynary, Morąg, Nidzica, Olecko, Orneta, Orzysz, Pasłęk, Pasym, Pieniężno, Pisz, Reszel, Ruciane-Nida, Ryn, Sępól, Susz, Tolkmicko, Węgorzewo, Zalewo.	Bartoszyce, Braniewo, Działdowo, Górowo Iławeckie, Iława, Lubawa, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda.
TYP SYTUACJI	BARDZO NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	(0,2; 0,4>			Ełk, Giżycko, Kętrzyn, Lidzbark Warmiński, Mrągowo, Szczytno.
TYP SYTUACJI	NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	(0,4; 0,6>			
TYP SYTUACJI	UMIARKOWANA		Frombork, Olsztynek.	

Sytuacje: (0,6; 0,8> – korzystna i (0,8;1,0> – bardzo korzystna nie wystąpiły. Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

Uogólnione wyniki procedury hierarchizacji w ramach piątego podobszaru AK – „uczestnicy kultury – kadry” – zestawione zostały w tabeli 18.

TABELA 18. UOGÓLNIONE WYNIKI HIERARCHIZACJI W RAMACH SUBOBSZARU „UCZESTNICY KULTURY – KADRY”

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
WARTOŚĆ	<0,0; 0,2>	Barciany, Braniewo, Dywity, Dźwierzuty, Elbląg, Gietrzwałd, Giżycko, Godkowo, Górowo Iławeckie, Gronowo Elbląskie, Grunwald, Iława, Iłowo-Osada, Janowiec Kościelny, Janowo, Jonkowo, Kalinowo, Kętrzyn, Kiwity, Kurzętnik, Lidzbark Warmiński, Lubawa, Łukta, Małdyty, Milejewo, Miłki, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda, Piecki, Płoskinia, Prostki, Purda, Srokowo, Stare Juchy, Stawiguda, Szczytno, Wielbark, Wilczęta.	Biała Piska, Biskupiec, Bisztynek, Dobrze Miasto, Jeziorany, Kisielice, Lidzbark, Mikołajki, Miłakowo, Miłomłyn, Młynary, Morąg, Nidzica, Olecko, Olsztynek, Orneta, Pasłęk, Pasym, Pieniężno, Ryn, Sępól, Susz, Zalewo.	Bartoszyce, Działdowo, Ełk, Iława, Kętrzyn, Lubawa, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda, Szczytno.
TYP SYTUACJI	BARDZO NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	(0,2; 0,4>	Bartoszyce, Biskupiec, Dąbrówno, Dubeninki, Działdowo, Ełk, Grodziczno, Jedwabno, Kolno, Kowale Oleckie, Kozłowo, Lelkowo, Lubomino, Markusy, Płońska, Rozogi, Rybno, Rychliki, Sorkwity, Świętki, Świętajno, Świętajno, Wieliczki.	Barczewo, Frombork, Gołdap, Korsze, Orzysz, Pisz, Reszel, Ruciane-Nida, Tolkmicko.	Braniewo, Giżycko, Górowo Iławeckie, Lidzbark Warmiński.
TYP SYTUACJI	NIEKORZYSTNA			
WARTOŚĆ	(0,4; 0,6>	Budry, Kruklanki, Wydminy.	Węgorzewo	
TYP SYTUACJI	UMIARKOWANA			
WARTOŚĆ	(0,6; 0,8>	Banie Mazurskie		
TYP SYTUACJI	KORZYSTNA			
WARTOŚĆ	(0,8; 0,1>	Pozezdrze		
TYP SYTUACJI	BARDZO KORZYSTNA			

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

Uogólnione wyniki procedury hierarchizacji w ramach szóstego podobszaru AK – „wydarzenia i działania kulturalne” – zestawione zostały w tabeli 19.

TABELA 19. UOGÓLNIONE WYNIKI HIERARCHIZACJI W RAMACH SUBOBSZARU „WYDARZENIA I DZIAŁANIA KULTURALNE”

CHARAKTERYSTYKA	OPIS	GMINY		
		Wiejskie	Miejsko-wiejskie	Miejskie
WARTOŚĆ	<0,0; 0,2>	Banie Mazurskie, Barciany, Bartoszyce, Biskupiec, Braniewo, Budry, Dąbrówno, Dubeninki, Dywity, Działdowo, Dźwierzuty, Elbląg, Ełk, Gietrzwałd, Giżycko, Godkowo, Górowo Iławeckie, Grodziczno, Gronowo Elbląskie, Grunwald, Hawa, Iłowo-Osada, Janowiec Kościelny, Janowo, Jedwabno, Jonkowo, Kalinowo, Kętrzyn, Kiwity, Kolno, Kowale Oleckie, Kozłowo, Kruklanki, Kurzętnik, Lelkowo, Lidzbark Warmiński, Lubawa, Lubomino, Łukta, Małdyty, Markusy, Milejewo, Miłki, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda, Piecki, Płoskinia, Płońska, Pozezdrze, Prostki, Purda, Rozogi, Rybno, Rychliki, Sorkwity, Srokowo, Stare Juchy, Stawiguda, Szczytno, Świątki, Świątajno, Świątajno, Wielbark, Wieliczki, Wilczęta, Wydmyny.	Barczewo, Biała Piska, Biskupiec, Bisztynek, Dobrze Miasto, Frombork, Gołdap, Jeziorany, Kisielice, Korsze, Lidzbark, Mikołajki, Miłakowo, Miłomłyn, Młynary, Morąg, Nidzica, Olecko, Olsztynek, Orneta, Orzysz, Pasłęk, Pasym, Pieniężno, Pisz, Reszel, Ruciane-Nida, Ryn, Sępole, Susz, Tolkmicko, Węgorzewo, Zalewo.	Bartoszyce, Braniewo, Działdowo, Ełk, Giżycko, Górowo Iławeckie, Hawa, Kętrzyn, Lidzbark, Warmiński, Lubawa, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Ostróda, Szczytno.
TYP SYTUACJI	BARDZO NIEKORZYSTNA			

Sytuacje: (0,2; 0,4> – *niekorzystna*, (0,4;0,6> – *umiarkowana*; (0,6; 0,8> – *korzystna* i (0,8;1,0> – *bardzo korzystna* nie wystąpiły. Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez KM dla OŻK-SB.

Drugi etap tej części analizy (tj. prowadzonej w obrębie poszczególnych subobszarów sfery SSE i AK) był próbą znalezienia zależności ilościowych pomiędzy miarami syntetycznymi wyznaczonymi dla poszczególnych podzbiorów SSE i AK. Zabieg ten miał udzielić odpowiedzi na **pytanie o to pomiędzy którymi subobszarami sytuacji społeczno-ekonomicznej i aktywności kulturalnej zachodzą zależności korelacyjne**. W tym celu zbudowana została macierz wskaźników korelacji (tab. 20), a z zestawionych w niej danych wyraźnie wynika brak istotnych zależności ($r > 0,5$).

TABELA 20. MACIERZ KORELACJI WSKAŹNIKÓW SYNTETYCZNYCH DLA SUBOBSZARÓW SSE I AK

	<i>finanse kultury</i>	<i>infrastruktura kultury</i>	<i>uczestnicy kultury</i>	<i>praktyki kulturalne</i>	<i>uczestnicy kultury (kadry)</i>	<i>wydarzenia i działania kulturalne</i>
<i>ludność</i>	-0,02	-0,31	-0,14	-0,06	-0,17	-0,09
<i>rynek pracy</i>	0,40	0,25	0,12	0,29	-0,24	0,33
<i>infrastruktura</i>	0,04	0,11	0,16	0,09	0,06	0,09
<i>podmioty gospodarcze i OP</i>	0,34	0,26	0,16	0,48	-0,12	0,40
<i>finanse publiczne</i>	0,09	0,16	0,11	0,23	-0,15	0,09
<i>edukacja</i>	0,27	0,41	0,21	0,26	-0,06	0,20
<i>pomoc społeczna</i>	0,11	0,10	0,06	0,16	0,03	0,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

W ramach ostatniego zadania zidentyfikowane zostały pary skorelowanych zmiennych na poziomie wskaźników cząstkowych. W tym celu również wykorzystana została korelacja r-Pearsona, a pary z zależnością przekraczającą 0,5 zestawione zostały w tabeli 20.

TABELA 20. SKORELOWANE PARY ZMIENNYCH (DLA $R < 0,5$)

zmienne opisujące sytuację społeczno-ekonomiczną (x_i)	zmienne charakteryzujące aktywność kulturalną (y_i)
x_9 – udział pracujących w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	y_{28} – twórcy ludowi aktywni, zarejestrowani w bazie STL na 1000 ludności
x_{11} – korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności	y_{28} – twórcy ludowi aktywni, zarejestrowani w bazie STL na 1000 ludności
x_{14} – ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby mieszkańców	y_{28} – twórcy ludowi aktywni, zarejestrowani w bazie STL na 1000 ludności
x_{17} – średnia liczba uczniów w szkole podstawowej	y_{28} – twórcy ludowi aktywni, zarejestrowani w bazie STL na 1000 ludności
x_{24} – liczba mikroprzedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	y_{28} – twórcy ludowi aktywni, zarejestrowani w bazie STL na 1000 ludności
x_{29} – 1% - liczba organizacji, które otrzymały środki z odpisów	y_{45} – Kultura Polityczna na domenach JST
x_{35} – wydatki budżetów gminnych na ochronę zdrowia (dział 851) na mieszkańca	y_{25} – domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice – frekwencja na imprezach ogółem
x_{38} – odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	y_{28} – twórcy ludowi aktywni, zarejestrowani w bazie STL na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS przetworzonych przez LM dla OŻK-SB.

Ze względu na to, że uzyskane wyniki nie przedstawiały istotnej wartości – wykazana zależność miała wyłącznie charakter ilościowy, a nie merytoryczny – ich szczegółowa analiza została pominięta.

Podsumowanie

Badania przeprowadzone w oparciu o 30 celowo dobranych wskaźników charakteryzujących sytuację społeczno-ekonomiczną gmin województwa warmińsko-mazurskiego w 2012 roku **potwierdziły niską kondycję rozwojową regionu**. Wyniki te znajdują także odzwierciedlenie w zapisach części diagnostycznej *Strategii Rozwoju Społeczno-Ekonomicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2025 r.*, w której autorzy zwracają uwagę na fakt koncentrowania się procesów rozwojowych na wybranych obszarach (aglomeracja

Olsztyna, strefa oddziaływania Elbląga, a także Ełk-Olecko i Mikołajki-Węgorzewo)²⁹. Z kolei, kultura postrzegana jest tam przez pryzmat budowy atrakcyjności turystycznej regionu i jako narzędzie budowy kapitału społecznego. Wśród mocnych stron regionu (w obszarze *otwarte społeczeństwo*) twórcy dokumentu wskazali m.in. *bogactwo kulturowe i etniczne*, w tym *różnorodność narodową i etniczną*, zaś jako jedną ze słabości wymienili *niski poziom kapitału społecznego*. Na liście czynników zewnętrznych pozytywnie wpływających na rozwój znalazł się (w odniesieniu do zakresu tematycznego niniejszego opracowania) wzrost znaczenia w politykach rozwoju zagadnień *partycypacji społecznej i ekonomii społecznej*. Zaś w zagrożeniach punkt ciężkości położony został na kwestie gospodarczo-instytucjonalne; w obszarze *otwarte społeczeństwo* wymieniono tylko jeden czynnik, tj. *starzejące się społeczeństwo*, w tym przejawiające *małą aktywność migracyjną* (sic!)

Wykazana w badaniach, stanowiących podstawę niniejszego raportu, *niska aktywność kulturalna* wpisuje się przede wszystkim w realizację celu 7.2.1. *Strategii*, który ukierunkowany jest na *rozwój kapitału społecznego poprzez uaktywnienie mieszkańców, wsparcie organizacji pozarządowych, rozwijanie współpracy* i przede wszystkim: *zwiększenie wykorzystania zasobów lokalnych instytucji publicznych dla rozwijania aktywności społecznej i obywatelskiej; tworzenia warunków wzmacniania tożsamości i uczestnictwa w kulturze na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym; wzmocnienia edukacji obywatelskiej i kulturalnej; rozwoju kompetencji obywatelskich i kulturowych w kształceniu innym niż formalne; upowszechniania różnych form uczestnictwa w kulturze*. W celu 7.2.2. *Wzrost dostępności i jakości usług publicznych* wyraźnie zaakcentowana jest *rola instytucji kultury i organizacji pozarządowych*. Zgodnie z treścią dokumentu, ten kierunek działań wiąże się z *aktywizacją społeczną*, ale również ze *wzrostem jakości i różnorodności oferty kulturalnej regionu, przede wszystkim dla mieszkańców*. Realizacja celu będzie wymagała m.in. wsparcia finansowego instytucji kultury na rzecz włączenia ich w tworzenie produktów turystycznych i wypoczynkowych oraz rozszerzenia kręgu odbiorców (w tym o osoby niepełnosprawne, uczniów). Planowane jest także wsparcie instytucji kultury i organizacji pozarządowych w procesie wzmacniania ich funkcji regionotwórczej.

²⁹ por. *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*. <http://strategia2025.warmia.mazury.pl/artykuly/72/strategia-2025.html> [20.01.14].

Odpowiedzią na sformułowane w *Strategii...* kierunki rozwoju są zapisy jednego z ważniejszych dokumentów umożliwiających jej realizację, tj. *Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2014-2020*. W kontekście prowadzonych analiz (zarówno w ujęciu całościowym, jak i poszczególnych podobszarów) na szczególną uwagę zasługują przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach priorytetu 5. *Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów*, szczególnie w ramach działania 5.3. *Dziedzictwo kulturowe*, które ukierunkowane jest na wzrost konkurencyjności regionu poprzez ochronę dziedzictwa kulturowego i rozwój instytucji kultury.

Bibliografia

- Bal-Domańska Beata, Wilk Jolanta, Gospodarcze aspekty zrównoważonego rozwoju województw –wielowymiarowa analiza porównawcza, (w:) „*Przegląd Statystyczny*”, z. 3-4, 2011.
- Dudzik Konrad, Głowacki Jakub, Wpływ funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności na rozwój regionów w Polsce, (w:) „*Zarządzanie Publiczne*”, nr 1(1), 2010.
- Grabiński Tadeusz, Wydymus Stanisław, Zeliaś Aleksander, *Metody taksonomii numerycznej w modelowaniu zjawisk społeczno-gospodarczych*, Warszawa: PWN, 1989.
- Fatyga Barbara. <http://ozkultura.pl/wpisy/297> (dostęp 2.08.2014).
- Fatyga Barbara. *Definicja autorska pojęcia dla OŻK-SB*. <http://ozkultura.pl/wpisy/297> (dostęp 2.08.2014).
- Barbara Fatyga, *Definicja autorska pojęcia dla OŻK-SB*. <http://ozkultura.pl/wpisy/86> (dostęp 2.08.2014).
- Hellwig Zdzisław, Zastosowanie metody taksonomicznej do typologicznego podziału krajów ze względu na poziom ich rozwoju oraz zasoby i strukturę wykwalifikowanych kadr, (w:) „*Przegląd Statystyczny*”, z. 4, 1968.
- Kulas-Klimaszewska Iwona, Wędrowska Ewa, Dynamika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin woj. warmińsko-mazurskiego, (w:) Wojciech Kosiedowski (red.), *Przedsiębiorczość i innowacyjność jako czynniki rozwoju regionalnego i lokalnego*, Włocławek: Lega Oficyna Wydawnicza Włocławskiego Towarzystwa Naukowego, 2002.
- Młodak Andrzej, *Analiza taksonomiczna w statystyce regionalnej*, Warszawa: Difin, 2006.
- Nowak Edward, *Metody taksonomiczne w klasyfikacji obiektów społeczno-gospodarczych*, Warszawa: PWE, 1990.
- Proniewski Marek, Innowacyjność a rozwój regionalny Unii Europejskiej, (w:) Barbara Polszakiewicz, Jerzy Boehlke (red.) „*Ekonomia i Prawo*”, , Tom XII, nr 3/2013, ss. 441–462, 2013.
- Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020* (projekt) (http://www.warmia.mazury.pl/images/Departamenty/Departament_Polityki_Regionalnej/konsultacjeRPO2014_2020/RPO_WiM_2020_24.01.2014r.pdf)

Rószkiewicz Małgorzata, *Metody ilościowe w badaniach marketingowych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2002.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (<http://strategia2025.warmia.mazury.pl/artykuly/72/strategia-2025.html>).

Szultka Stanisław, Zbieranek Piotr, Nowy wymiar kultury, (w:) *Kultura – Polityka – Rozwój. O kulturze jako „dźwigni” rozwoju społecznego polskich metropolii i regionów*, Gdańsk: Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, ss. 7-13, 2012.

Ścibor-Rylski Michał, Miary związku pomiędzy zmiennymi – współczynnik korelacji, (w:) Sylwia Bedyńska, Aneta Brzezicka (red.), *Statystyczny drogowskaz. Praktyczny poradnik analizy danych w naukach społecznych na przykładach z psychologii*, Warszawa: Wydawnictwo SWPS Academica, 2007.

Świątkiewicz Wojciech, *Kultura a rozwój społeczny*, [www.regionalneobserwatoriumkultury.pl/kon2.html?.../ Kultura%20a%20...](http://www.regionalneobserwatoriumkultury.pl/kon2.html?.../Kultura%20a%20...) (dostęp 22.12.2013)

Uchwała nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia *Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020* (M.P. poz. 378).

Waldziński Dariusz, *Polityka regionalna w Polsce w procesie przemian kulturowo-cywilizacyjnych: zarys problemu*, Olsztyn: Wydawnictwo UWM, 2005.

Wanat Stanisław, Ustalenie grup województw o podobnym poziomie życia ludności, (w:) *Taksonomiczna analiza przestrzennego zróżnicowania poziomu życia w Polsce w ujęciu dynamicznym*, Kraków: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, 2000.

Zeliaś Aleksander, Dobór zmiennych diagnostycznych, (w:) *Taksonomiczna analiza przestrzennego zróżnicowania poziomu życia w Polsce w ujęciu dynamicznym*, Kraków: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, 2000.